

Milieueffectrapportage Uitbreiding Glastuinbouwgebied Sexbierum

Startnotitie

projectnr. 11743-171775

revisie 2

april 2007

Opdrachtgever

Gemeente Franekeradeel

Postbus 58

8800 AB Franeker

datum vrijgave

25 april 2007

beschrijving revisie 2

definitief

goedkeuring

J. van Belle

vrijgave

E. Koomen

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Uitbreiding van de glastuinbouwlocatie bij Sexbierum gewenst	3
1.2	Begrenzing van de uitbreiding	3
1.3	Milieueffectrapportage	4
1.4	Startnotitie en procedure voor de Richtlijnen	6
1.5	Leeswijzer	7
2	De onderbouwing van het voornemen	9
2.1	Het provinciale glastuinbouwbeleid	9
2.1.1	<i>Algemeen</i>	9
2.1.2	<i>De landelijke herstructureringsopgave</i>	10
2.1.3	<i>Ontwikkelingen in de glastuinbouw in Noordwest Fryslân</i>	11
2.1.4	<i>Behoefteraming</i>	11
2.1.5	<i>Versterking van de glastuinbouw in Noordwest Fryslân</i>	12
2.2	Het gemeentelijke beleid voor de glastuinbouw	13
3	Beleidskader	15
4	Bestaande situatie en autonome ontwikkeling	17
4.1	Ruimtelijke ontwikkelingen en milieubeschermingsgebieden	17
4.2	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	20
4.3	Natuur	22
4.4	Bodem en Water	23
4.4.1	<i>Bodem</i>	23
4.4.2	<i>Water</i>	23
4.5	Verkeer en vervoer	25
4.6	Autonome ontwikkeling	26
5	Het voornemen en alternatieven	29
5.1	Algemeen	29
5.2	Aandachtspunten voor het voorkeursalternatief	30
5.3	Hoofdthema's voor het meest milieuvriendelijk alternatief	31
6	Te verwachten effecten	33
7	Procedure en te nemen besluiten	35
	Bijlage: beleidskader	39
	<i>Integrale beleidskaders</i>	39
	<i>Sectorale beleidskaders</i>	41
	<i>Overige relevante regelgeving</i>	44

1 Inleiding

1.1 Uitbreiding van de glastuinbouwlocatie bij Sexbierum gewenst

Het gemeentebestuur en de Raad van Franekeradeel hebben reeds jaren uitbreiding van glastuinbouwgebied - aansluitend aan het bestaande glastuinbouwgebied - in haar programma's. De uitwerking van dit voornemen wordt nu concreet opgepakt. Dit gebeurt door een inrichtingsplan voor een nieuw glastuinbouwgebied, aansluitend bij de bestaande glastuinbouw, voor te bereiden en daarvoor een bestemmingsplan te ontwikkelen. De gemeente werkt hierbij samen met de provincie Fryslân en de Dienst Landelijk Gebied.

De voorgenomen ontwikkeling van dit gebied voor glastuinbouw sluit aan op de beleidsontwikkelingen van de provincie Fryslân. De provincie Fryslân heeft namelijk de intentie om de aanwijzing van potentiële glastuinbouwlocaties te regelen door een partiële herziening van het Streekplan Fryslân. De provincie zal daarin onder meer voorstellen om de locatie bij Sexbierum uit te breiden.

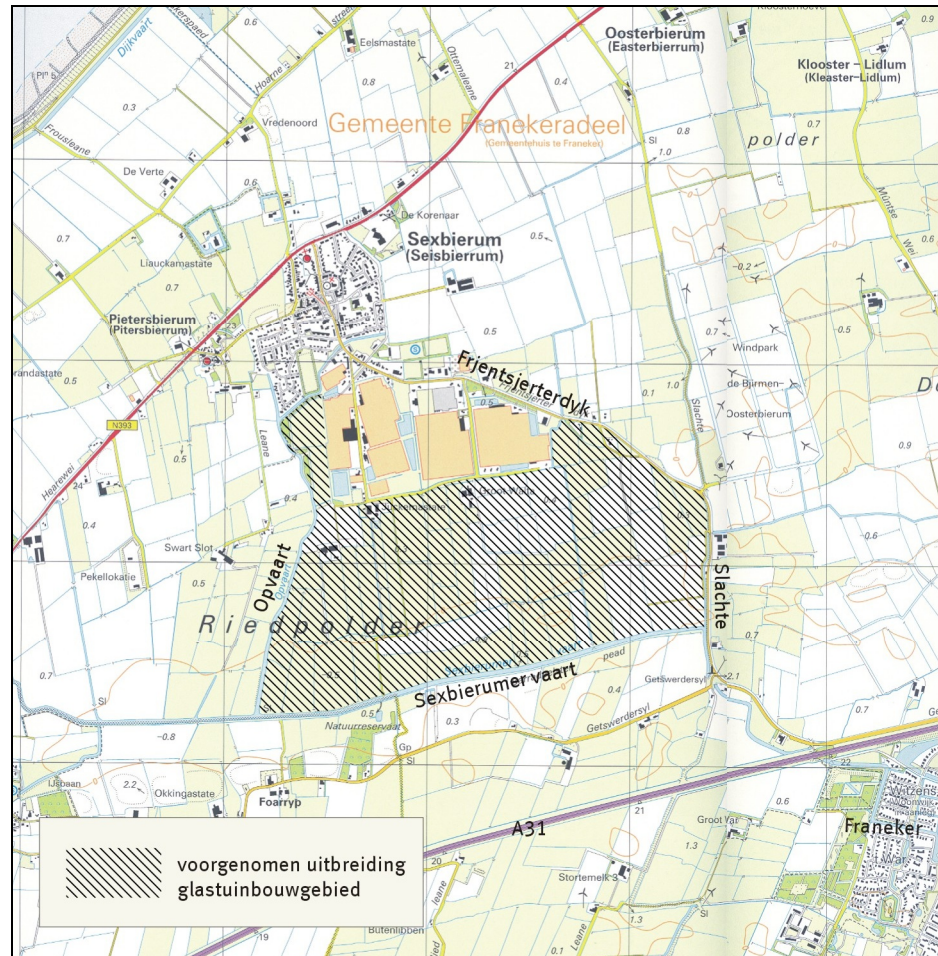
De provincie is al geruime tijd bezig met een onderzoek naar mogelijke glastuinbouwlocaties in Noordwest Fryslân. Hiervoor is zij in 2003 gestart met een milieueffectrapportage. De provincie wil de keuze van de mogelijke locatie(s) vastleggen in een partiële streekplanherziening. De provinciale milieueffectrapportage is gekoppeld aan de besluitvorming hierover. In de loop van dit jaar wordt de partiële streekplanherziening met het bijbehorende milieueffectrapport in procedure gebracht.

De gemeente heeft besloten om, vooruitlopend op de provinciale besluitvorming, alvast de uitwerking van het gebied in een bestemmingsplan ter hand te nemen.

1.2 Begrenzing van de uitbreiding

De gemeente gaat in grote lijnen uit van de begrenzing die de provincie voorstelt. Daarbij kan als kanttekening worden gegeven dat de begrenzing niet helemaal vastligt. Met name als dit gunstig is voor de landschappelijke inpassing en/of op grond van andere milieuoverwegingen, kan een aanpassing van de begrenzing worden overwogen.

Het voorstel van de provincie betreft het gedeelte ten zuiden van het bestaande glastuinbouwgebied, tussen de Slachte, de Sexbierumervaart en de Opvaart. Dit gebied is overgenomen op figuur 1.1 (zie volgende bladzijde). In aanvulling op het provinciale voorstel wil de gemeente in het kader van het MER ook de westelijke begrenzing van het bestaande glastuinbouwgebied bezien. Het gaat hierbij om de vraag of het voordelen heeft om de strook tussen het huidige glastuinbouwgebied en de Opvaart bij het glastuinbouwgebied te voegen. Dit kan voordelen hebben voor de landschappelijke afronding, gaat versnippering tegen en heeft mogelijk ook economische voordelen voor de bestaande bedrijven. Daarom is het gedeelte tussen het bestaande glastuinbouwgebied en de Opvaart ook in het plangebied voor de uitbreiding opgenomen.

Figuur 1.1 Voorgenomen uitbreiding glastuinbouwlocatie Sexbierum

1.3 Milieueffectrapportage

Omdat de oppervlakte van het nieuwe gebied groter is dan 100 ha dient voor de besluitvorming over het bestemmingsplan een zogenaamd besluit-MER te worden opgesteld. De voorliggende startnotitie is het startdocument voor deze procedure.

De centrale doelstelling van milieueffectrapportage (m.e.r.) is het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk belangrijke gevolgen voor het milieu. In een milieueffectrapport (MER) wordt ingegaan op de te verwachten milieueffecten bij een bepaalde activiteit, in dit geval de realisatie van de glastuinbouwlocatie. Met het MER kan gezocht worden naar de meest geschikte of wenselijke inrichting van het plangebied.

De afkortingen m.e.r. en MER

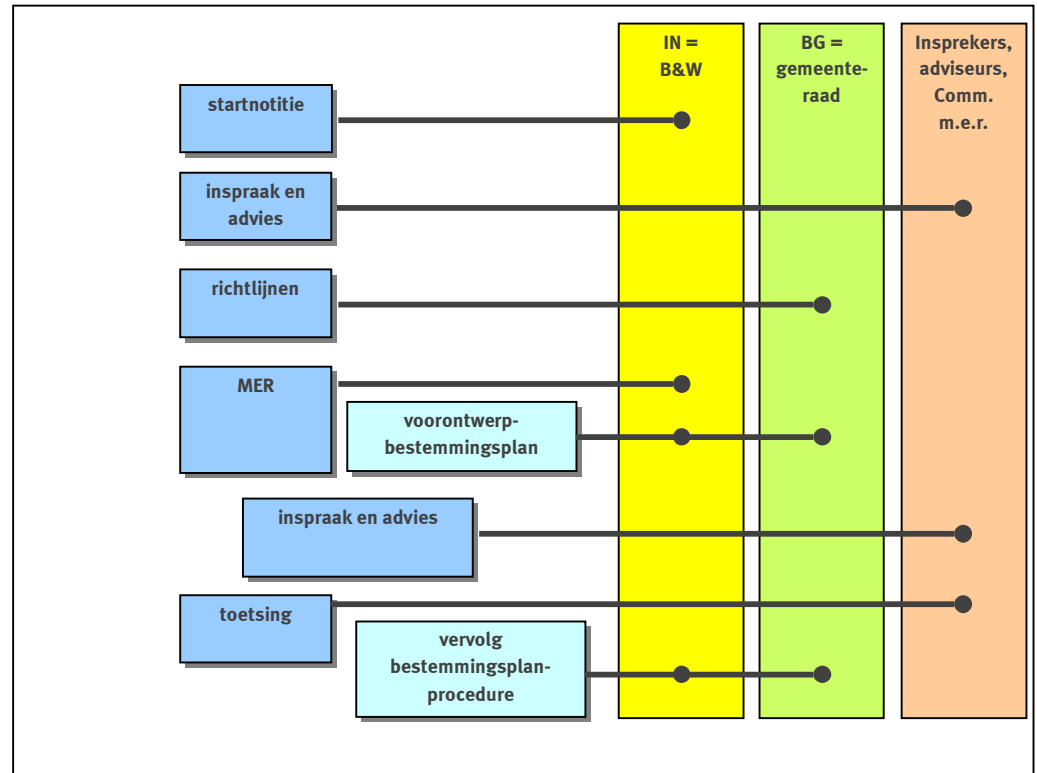
Bij milieueffectrapportage komt men vaak de afkortingen m.e.r. en MER tegen. Het is gebruikelijk om deze afkortingen elk met een eigen betekenis te gebruiken:

- de afkorting MER staat voor Milieueffectrapport: het document dat op basis van de richtlijnen voor het MER wordt opgesteld;
- de afkorting m.e.r. staat voor de procedure voor de milieueffectrapportage: het gehele proces met de inspraak, de advisering en het onderzoek dat nodig is. Het MER is hiervan één van de resultaten.

Ook in deze startnotitie worden deze afkortingen zo gebruikt.

De procedure die in dit geval moet worden toegepast is de "m.e.r.-procedure voor een besluit"¹. In figuur 1.2 is deze procedure, gekoppeld aan de procedure voor het bestemmingsplan, schematisch weergegeven.

Met de publicatie van de startnotitie is de m.e.r.-procedure gestart. Daarna volgt een periode van inspraak en advies. Het uiteindelijke resultaat hiervan zijn de Richtlijnen voor het MER. Deze geven aan wat in het MER moet worden onderzocht. Daarna wordt het MER opgesteld. Dit rapport zal tegelijk met het voorontwerp bestemmingsplan ter inzage worden gelegd. Er is dan gelegenheid voor inspraak en advies over het voorontwerp en het bijbehorende MER.

Figuur 1.2 M.e.r. procedure voor het bestemmingsplan

Bij milieueffectrapportage (m.e.r.) zijn verschillende partijen betrokken die elk hun eigen rol spelen. Deze zijn in het schema beknopt aangegeven. De hoofdrolspelers zijn:

- **Initiatiefnemer (IN):** Een particulier of overheidsorganisatie die een activiteit wil ondernemen. Deze moet het MER (laten) opstellen. In dit geval zijn Burgemeester en Wethouders van de gemeente Franekeradeel de initiatiefnemer;
- **Bevoegd Gezag (BG):** Eén of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer de besluiten te nemen waarvoor het MER wordt opgesteld. Het Bevoegd Gezag geeft in de m.e.r.-procedure richtlijnen voor de inhoud van het MER en beoordeelt de inhoud bij ontvangst. In dit geval is de gemeenteraad van gemeente Franekeradeel Bevoegd Gezag;
- **Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.):** Dit is een onafhankelijke landelijke commissie. De commissie stelt uit haar leden een werkgroep samen, die het Bevoegd Gezag adviseert. In de periode van inspraak en advies voor de Richtlijnen geeft de Commissie m.e.r. haar advies in de vorm van het "Advies voor de Richtlijnen".

¹ De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de besluitvorming over een bestemmingsplan waarin de concrete planologische uitwerking van het plan zal zijn opgenomen. Daarom moet in dit geval de procedure voor een m.e.r. voor een besluit worden gevolgd.

De commissie neemt voor dit advies ook kennis van de ingekomen inspraakreacties en overige adviezen. Het advies is openbaar. Als het MER klaar is, geeft de Commissie m.e.r. in het Toetsingsadvies haar oordeel over de volledigheid van het MER. Ook dit onafhankelijke advies is openbaar;

- Insprekers en wettelijke adviseurs: Het is voor iedereen mogelijk om als inspreker te reageren op en mee te denken in de m.e.r.-procedure. Er zijn twee momenten van inspraak:
  1. Na de publicatie van de Startnotitie. Insprekers kunnen aangeven welke zij van belang vinden voor het MER-onderzoek;
  2. Na de publicatie van het MER.

1.4 Startnotitie en procedure voor de Richtlijnen

De m.e.r.-procedure is gestart met het uitbrengen van de voorliggende Startnotitie. Naast deze functie als officiële start van de procedure dient de Startnotitie tevens voor het verstrekken van informatie over onder andere het voornemen, in beschouwing te nemen alternatieven en de belangrijkste milieuaspecten die in het MER aan de orde zullen komen.

Naar aanleiding van de Startnotitie worden door het Bevoegd Gezag de Richtlijnen vastgesteld voor de inhoud van het MER. Zoals hiervoor al is beschreven, zal hierbij onder andere gebruik worden gemaakt van het Advies voor Richtlijnen van de Commissie voor de milieueffectrapportage en van adviezen en reacties uit de inspraak. Alle belanghebbenden en betrokkenen kunnen reageren op deze Startnotitie en daarmee invloed uitoefenen op de zaken die in het MER aan de orde moeten komen.

De publicatie van de startnotitie wordt bekendgemaakt in de plaatselijke kranten. Daarna is iedereen in de gelegenheid in te spreken op de startnotitie. Dit dient te gebeuren binnen een periode van zes weken. De exacte termijn is vermeld in de mededeling in de genoemde kranten. Schriftelijke reacties kunnen, onder vermelding van "Uitbreiding glastuinbouw Sexbierum" binnen deze termijn worden toegestuurd aan:

Gemeente Franekeradeel
T.a.v. de heer mr. P. van der Ploeg
Afdeling Bouwen en Milieu
Postbus 58
8800 AB Franeker

Tijdens de inspraakperiode zal in aanvulling op wettelijk gestelde procedures een informatieavond worden georganiseerd.

De binnengekomen reacties en het verslag van de informatieavond worden voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.), zodat deze de reacties kan betrekken in haar advies voor de richtlijnen. De richtlijnen worden vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad van Franekeradeel.

In hoofdstuk 7 wordt nader ingegaan op de procedure en de koppeling aan de procedure voor het bestemmingsplan.

1.5 Leeswijzer

De indeling van deze startnotitie is verder als volgt. In hoofdstuk 2 wordt het voornemen verder onderbouwd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het beleidskader geschetst. Daarna worden de bestaande situatie van het gebied en de autonome ontwikkeling beschreven in hoofdstuk 4. Het voornemen en te onderscheiden alternatieven worden in hoofdstuk 5 beschouwd. De te verwachten effecten worden daarna op hoofdlijnen in hoofdstuk 6 beschreven. In hoofdstuk 7 ten slotte wordt ingegaan op de te volgen procedure en te nemen besluiten.

2 De onderbouwing van het voornemen

Zoals in het voorgaande al is beschreven, bestaat binnen de gemeente Franekeradeel al langer de wens om het bestaande glastuinbouwgebied uit te breiden. Hier wordt nu in samenwerking met de provincie en de Dienst Landelijk Gebied concreet uitwerking aan gegeven. In paragraaf 2.2 wordt hier verder op ingegaan.

De uitwerking past in het beleid dat de provincie voorstaat voor de regio en bij het locatievoorstel dat de provincie zal doen.

In deze paragraaf wordt de onderbouwing beschreven "van algemener naar specifieker" beschreven. Daarom wordt hieronder eerst ingegaan op het provinciale glastuinbouwbeleid en de onderbouwing daarvan.

2.1 Het provinciale glastuinbouwbeleid

2.1.1 Algemeen

De provincie Fryslân wil de mogelijkheden voor glastuinbouw in Noordwest Fryslân verder uitbreiden. Het doel is om in deze regio maximaal 450 ha (bruto) extra glastuinbouw te realiseren. Met bruto wordt in dit geval het ruimtebeslag bedoeld van het totale glastuinbouwgebied, inclusief wegen, groenvoorzieningen, bufferzones, etc.

De beoogde uitbreiding kan:

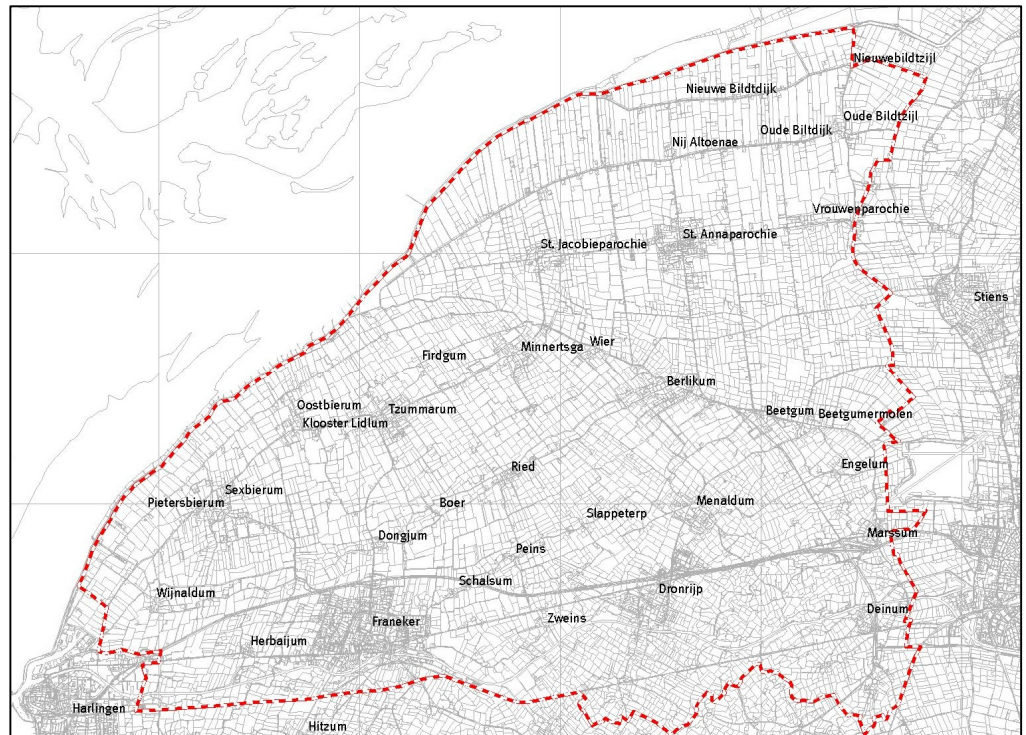
- Bijdragen aan de economische structuur van de regio;
- De behoefte aan extra glastuinbouw als gevolg van de eigen ontwikkeling in Fryslân opvangen;
- Bijdragen aan de landelijke behoefte aan nieuwe glastuinbouwgebieden.

In de paragrafen 2.1.2 en 2.1.3 van deze startnotitie wordt hier verder op ingegaan.

Het zoekgebied voor verdere ontwikkeling van de glastuinbouw

Het zoekgebied waarop de provincie zich richt is op figuur 2.1 aangegeven. Dit zoekgebied is ook opgenomen in het Streekplan Fryslân 2007 "Om de kwaliteit fan de romte".

Het zoekgebied voor de uitbreiding is al in januari 2002 in bestuurlijk overleg met de betrokken gemeenten - waaronder de gemeente Franekeradeel - besproken en in 2003 bestuurlijk vastgesteld. Deze vaststelling is gebeurd in het kader van de startnotitie voor de milieueffectrapportage die de provincie uitvoert. Het zoekgebied is ook opgenomen op de Plankaart van het Streekplan Fryslân 2007, dat in december 2006 is vastgesteld. Zoals in het voorgaande al is aangegeven, past de ontwikkeling van de glastuinbouwlocatie in het voornemen van de provincie om met een partiële streekplanherziening de ontwikkeling van glastuinbouw op de locatie bij Sexbierum mogelijk te maken.

Figuur 2.1 Zoekgebied uitbreiding glastuinbouw Noordwest Fryslân

In het onlangs vastgestelde Streekplan Fryslân 2007 is het zoekgebied op de Plankaart opgenomen en staat over de voorgenomen ontwikkeling het volgende vermeld:

"Voor de exacte locatiekeuze wordt momenteel een milieukundige onderbouwing uitgevoerd en zullen nut en noodzaak in relatie tot de totale werkgelegenheid in beeld worden gebracht. Op basis hiervan geven wij invulling aan een afzonderlijke planologische procedure voor inpassing van nieuwe glastuinbouw in het gebied. In dat kader vindt de locatiekeuze voor nieuwe glastuinbouw plaats, rekening houdend met alle relevante aspecten."

Met die afzonderlijke planologische procedure wordt de partiële herziening van het streekplan bedoeld. Zoals al is opgemerkt zal deze binnenkort in procedure gaan. De locatie Sexbierum die op figuur 1.1 is weergegeven, zal in het ontwerp van de streekplanherziening zijn opgenomen.

In het provinciale MER is nadere informatie opgenomen over de behoefte aan glastuinbouw in Nederland en in de provincie Fryslân. Het in kaart brengen van deze behoefte onderbouwt het voornemen tot de realisatie van 450 ha glastuinbouwgebied. De onderbouwing is grotendeels gebaseerd op het onderzoek van Ecorys ("Glastuinbouw in Noordwest Fryslân in economisch perspectief"). Hieronder is deze onderbouwing overgenomen.

2.1.2 De landelijke herstructureringsopgave

Landelijk bestaat grote behoefte aan ruimte voor glastuinbouw als gevolg van de herstructurering van deze sector. Het Rijk zoekt deze ruimte vooral buiten de traditionele glastuinbouwgebieden onder andere in regio's als Noordwest Fryslân.

Het beleid is erop gericht tuinders uit de zogenaamde herstructureringsgebieden (met name het Westland en Aalsmeer) te stimuleren zich te vestigen in tien nieuwe glastuinbouwlocaties, waarvan Berlikum (en omstreken) er één is. De overige locaties zijn Zuidplaspolder, Emmen, Grootslag, Californië/Siberië, Luttelgeest, Bergerden, IJsselmuider, Moerdijkse Hoek en Nieuwdorp. Daarmee moet ruimte geschapen worden om de bestaande gebieden te herstructureren.

2.1.3 *Ontwikkelingen in de glastuinbouw in Noordwest Fryslân*

In het eerdere streekplan van de provincie Fryslân uit 1994 is rekening gehouden met de ontwikkeling van een bruto oppervlak van ongeveer 250 ha glastuinbouw in Noordwest Fryslân. Op dit ogenblik is hier ongeveer 247 ha van gerealiseerd, waarvan de grootste locatie is gelegen bij de dorpen Sexbierum (40 ha) en Berlikum (180 ha). In tabel 2.1 is hiervan een overzicht gegeven. Daarmee is de ruimte voor glastuinbouw, zoals deze is aangegeven in het Streekplan 1994 voor het grootste deel gevuld. Er is dus geen ruimte voor verdere ontwikkeling meer beschikbaar.

Tabel 2.1 - Overzicht van de glastuinbouwcomplexen in Noordwest Fryslân

Locatie	Bruto omvang (ha)
Sexbierum	40
Kimswerd	4
Kimswerd Noordzijde	5
Berlikum	180
Berlikum Noordzijde	7
Oosterbierum	11
Totaal	247

2.1.4 *Behoefteraming*

Als gevolg van de herstructurering van de glastuinbouw in Nederland zal tot 2010 landelijk een extra ruimtebehoefte voor glastuinbouw ontstaan van ruim 2.700 ha bruto. Vanwege de hoge grondprijs in het Westland en de relatief lage grondprijs op andere locaties, wordt verwacht dat met name de tuinders uit dit gebied zullen verkassen. Hierbij speelt nog eens dat binnen de glasgroenteteelt een ontwikkeling zichtbaar is waarbij de bedrijfsomvang toeneemt, waardoor relatief veel grond nodig is; de glasgroenteteelt zal dan ook ongeveer 1.350 ha van de in totaal 2.700 ha voor haar rekening nemen.

Niet alle locaties zijn even geschikt om glasgroenten te telen. In de eerdergenoemde studie van Ecorys is vermeld dat voor glasgroentetelers uit het Westland alleen de locaties in Noordwest Fryslân, bij Emmen en Terneuzen in beeld komen. In de toekomst zouden ook de locaties Eemsmond en Noord-Limburg in beeld kunnen komen. De ontwikkeling van de mogelijke locaties Zuidplaspolder en Hoeksewaard is nu nog te onzeker, maar deze locaties zouden voor telers uit het Westland wel geschikte alternatieven zijn. Ingeschat wordt dat voor de periode 2003-2012 een vraag aan ruimte voor de glasgroenteteelt vanuit het Westland is te verwachten van circa 125 ha bruto per jaar, hetgeen overeenkomt met circa 1.475 ha in 12 jaar.

Verwacht wordt dat de komende periode de vraag naar nieuwe glastuinbouwgebieden het aanbod zal overtreffen. Dit gegeven en de aantrekkelijkheid van het gebied voor glasgroentetelers leveren kansen op voor nieuwe glastuinbouwgebieden in Noordwest Fryslân. De aantrekkelijkheid van het gebied ligt daarbij met name in klimatologische voordelen, economische voordelen en het aantrekkelijke woon- en leefklimaat.

Naast de landelijke behoefte aan nieuw glastuinbouwgebied, ontstaat als gevolg van eigen ontwikkeling binnen de provincie eveneens behoefte aan nieuwe locaties voor kassen.

De landelijke behoefte aan nieuw glastuinbouwgebied, tezamen met de behoefte op basis van de eigen ontwikkeling, maakt realisatie van circa 450 ha bruto in Noordwest Fryslân mogelijk.

Alles overziende wordt door Ecorys geschat dat een uitgifte van gemiddeld 30 ha netto oppervlak per jaar mogelijk moet zijn. Hiervan uitgaande zal een bruto oppervlakte van circa 450 ha voldoende zijn voor een periode van 10 jaar (voor een uitgeefbaar oppervlakte van circa 300 ha is ongeveer 450 ha nodig, vanwege landschappelijke inpassing, infrastructuur en gemeenschappelijke voorzieningen).

Ondertussen is het beeld omtrent de verwachte vraag veranderd. Op grond van signalen uit de sector is duidelijk dat de vraag naar uitbreidingsmogelijkheden vanuit het gebied zelf groter is dan in het onderzoek van Ecorys is aangenomen. Daar staat tegenover dat de vraag voor de vestiging van bedrijven van elders naar verwachting kleiner zal zijn. Dit hangt samen met de ontwikkeling van het grootschalige glastuinbouwgebied Agriport A7 in de Wieringermeer. De wens om de uitbreiding van het glastuinbouwgebied Sexbierum te realiseren komt nu veel meer voort uit de behoefte van de glastuinbouw in Friesland zelf.

2.1.5 Versterking van de glastuinbouw in Noordwest Fryslân

De provincie streeft naar de versterking van de economische structuur van Noordwest Fryslân. De verdere ontwikkeling van de glastuinbouw kan daaraan bijdragen. De glastuinbouw is enerzijds een kennisintensieve bedrijfstak, anderzijds biedt het volop laaggeschoolde arbeidsplaatsen. Naast de directe werkgelegenheid die de glastuinbouw genereert, versterkt glastuinbouw de economische structuur door werkgelegenheid in de sfeer van toelevering, verwerking en afzet. Glastuinbouw biedt daarmee extra impulsen voor de regionale economie.

Het streven van de provincie Fryslân past in het noordelijk provinciaal economisch beleid, zoals vastgelegd in het "Kompas van het Noorden" (SNN, 2000), het gezamenlijk ruimtelijk-economisch ontwikkelingsprogramma van de drie noordelijke provincies. Dit beleid heeft onder andere tot doel de glastuinbouw in Noord-Nederland te versterken. Noordwest Fryslân (in het Kompas van het Noorden aangeduid als Sexbierum e.o.) is één van de gebieden die specifiek wordt genoemd voor de ontwikkeling van glastuinbouw.

Op grond van de ontwikkelingsmogelijkheden die in het voorgaande zijn gesignaleerd, streeft de provincie naar de ontwikkeling van maximaal 450 ha glastuinbouwgebied.

2.2 Het gemeentelijke beleid voor de glastuinbouw

Zoals reeds vermeld, is de gemeente al langere tijd voorstander van uitbreiding van het glastuinbouwgebied bij Sexbierum. Bij de gemeente bestaat de wens om het gebied zo snel mogelijk te kunnen ontwikkelen. Daarom is vooruitlopend op de besluitvorming over de partiële streekplanherziening de milieueffectrapportage voor de uitbreiding al gestart. De m.e.r. zal worden gekoppeld aan de procedure voor het te ontwikkelen bestemmingsplan voor het gebied.

Voor de uitbreiding van het glastuinbouwareaal Sexbierum wordt samengewerkt met de Dienst Landelijk Gebied en de Provincie Fryslân. De drie partijen hebben hiertoe in januari 2007 een Intentieovereenkomst afgesloten en hebben met elkaar afgesproken om een samenwerkingsovereenkomst voor te bereiden, waarin de verdeling van taken en verantwoordelijkheden verder wordt uitgewerkt.

In de Intentieovereenkomst is het gezamenlijke doel als volgt geformuleerd:

- Het onder gezamenlijke verantwoordelijkheid realiseren van een uitbreiding van het glastuinbouwareaal in Sexbierum met ca. 200 - 250 ha bruto;
- Daarmee een substantieel deel van de in het Streekplan geboden ruimte te vullen;
- De uitbreiding te realiseren op economisch verantwoorde wijze;
- De uitbreiding te realiseren vanuit een goed ontwerp dat voldoende recht doet aan de landschappelijke kwaliteit in brede zin en dat als voorbeeldproject daarvan kan dienen;
- Te streven naar voordelen in duurzaamheid en individuele bedrijfsvoering door het aanbieden van collectiviteit;
- De uitbreiding zo spoedig mogelijk te realiseren. Daarbij zoekend naar de optimalisatie van versnelling van het planologische proces en beheersing van risico's;
- Voor het realiseren van deze uitbreiding gedrieën een samenwerkingsverband aan te gaan en daarin bovenstaande punten te kwantificeren;
- Dit samenwerkingsverband een zakelijk-juridische vorm te geven en tevens te benutten voor het in exploitatie nemen van het gebied.

Bij de overwegingen die in de Intentieovereenkomst zijn opgenomen, wordt ondermeer gewezen op het belang van de verdere ontwikkeling van de glastuinbouw voor versterking van de economie en verbetering van de werkgelegenheid in het gebied. Van belang is ook dat glastuinbouwbedrijven die actief zijn in het gebied de wens hebben geuit om op korte termijn mogelijkheden te hebben voor uitbreidingen. Hier is op dit moment geen ruimte voor beschikbaar. Overwogen is verder dat bij de uitwerking mogelijk voordelen kunnen worden behaald uit de resultaten van o.a. bij de bestaande bedrijven al lopende concrete innovatieprojecten op het gebied van energie, lichthinderreductie, verbetering teelttechnieken, waterhuishouding etc. Deze innovaties zijn kansrijk en worden inhoudelijk en financieel ondersteund door de provincie, het ministerie van LNV, onderzoeksinstituten en de Projectorganisatie Westergozone.

Quick scan economisch effect glastuinbouw Noordwest Fryslân

Op verzoek van de projectorganisatie Westergozone is in 2005 door de Kamer van Koophandel Friesland een "quick scan" uitgevoerd naar de te verwachten economische effecten van uitbreiding van het glastuinbouwgebied in Noordwest Fryslân. Hierbij is uitgegaan van een ontwikkeling van 400 ha in te richten gebied. De "quick scan" is uitgevoerd op basis van bestaand onderzoeksmateriaal, aangevuld met enige regionale gegevens.

Ook in deze studie komt naar voren dat de werkgelegenheidseffecten aanzienlijk zullen zijn. Op basis van de gebruikte gegevens wordt de directe werkgelegenheid per ha geschat op 2,4 - 3,5 fulltimers, 0,7 - 1,0 parttimers en 1,2 - 1,5 seizoensarbeiders. Bij deze schatting zijn de lage cijfers de huidige Friese cijfers en de hoge cijfers het nationale gemiddelde. De uitbreiding van het glastuinbouwgebied bij Sexbierum betreft ongeveer de helft van het totaal waar in de quick scan van uit is gegaan. De directe werkgelegenheid kan worden geschat op 500 - 700 fulltimers, 130 -200 parttimers en 240 tot 600 seizoenskrachten. Naast de directe werkgelegenheid zal er ook meer werkgelegenheid ontstaan in toeleverende, dienstverlenende en afnemende bedrijfstakken. Het gaat hierbij grofweg om ca. 0,5 arbeidsplaats per ha. Hiervan komt echter een behoorlijk deel buiten de regio terecht. Verder zal de directe investering positieve economische effecten hebben voor de streek.

3 Beleidskader

In het voorgaande is reeds ingegaan op het beleid voor de ontwikkeling van glastuinbouw in Noordwest Fryslân en de onderbouwing hiervan.

Voor de ontwikkeling van het plan voor het glastuinbouwgebied moet rekening worden gehouden met beleidskaders en wet- en regelgeving op verschillende niveaus. In Bijlage 1 wordt hiervan een overzicht gegeven. Bij de verdere uitwerking van de plannen zullen met name de volgende punten van belang zijn:

- het beleid met betrekking tot de landschappelijke waarden en kernkwaliteiten van het gebied, alsmede archeologische en (andere) cultuurhistorische waarden en monumenten;
- De ruimtelijke kwaliteit
Met name het streekplan Fryslân 2007 vraagt hier aandacht voor. De provincie zet meer dan voorheen in op *de* verhoging van de ruimtelijke kwaliteit bij veranderingen in het gebruik en de inrichting van de ruimte;
- Het beleid en de regelgeving op het gebied van de waterhuishouding en de waterkwaliteit;
- Het beleid en de regelgeving ten aanzien van de natuur (planten, dieren en ecologische structuur);
- het specifieke beleid voor de Waddenzee, gericht op natuur en landschap;
- Overig beleid, bijvoorbeeld het energie- en klimaatbeleid, het beleid gericht op het tegengaan van hinder voor omwonenden en de beleidsuitgangspunten voor een "duurzaam veilige" verkeerssituatie.

De voorgenomen uitbreiding van het glastuinbouwgebied ligt in het gebied Barradeel II, waarvoor een integrale gebiedsontwikkeling is gestart. Hoewel de uitbreiding van de glastuinbouwlocatie als een proces met een eigen dynamiek wordt beschouwd, wordt waar mogelijk afgestemd met de ontwikkelingen binnen het gebiedsproces.

Gebiedsproces Barradeel II

In september 2006 heeft de provincie Fryslân op verzoek van het waterschap besloten om het voortouw te nemen in een integrale gebiedsontwikkeling in het gebied Barradeel II. Aanleiding voor het gebiedsproces is dat er een aantal problemen in de streek zijn waaronder bodemdaling en verzilting. Een integraal gebiedsproces moet niet alleen de afzonderlijke problemen zoveel mogelijk oplossen maar ook een meerwaarde voor de streek betekenen. Randvoorwaarde bij dit proces is dat er bij alle betrokken partijen en met name van uit de streek draagvlak is voor deze ontwikkeling.

In hoofdstuk 4 van deze startnotitie worden ondermeer de verwachte ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van de voorgenomen glastuinbouwlocatie beschreven. Daarbij wordt ingegaan op het ruimtelijke beleid en de ontwikkelingen die daarin zijn voorzien.

Naast het hiervoor genoemde beleid zal uiteraard rekening worden gehouden met het bestaande milieubeleid voor de glastuinbouw en afspraken die hierover landelijk zijn gemaakt.

In hoofdstuk 5 worden uitgangspunten gegeven voor de verdere uitwerking van de glastuinbouwontwikkeling. Het beleidskader werkt hierin door. In het op te stellen MER zal dit verder aan de orde komen, zowel waar het gaat om de uitwerking van het plan voor het gebied als bij de beschrijving en de beoordeling van de milieueffecten die worden verwacht.

4 Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt een kenschets gegeven van het plangebied en de directe omgeving daarvan. Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- de ruimtelijke situatie en de ligging ten opzichte van milieubeschermingsgebieden;
- de kenmerken met betrekking tot bodem en water;
- de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en waarden, met inbegrip van (mogelijke) archeologische waarden;
- de kenmerken en waarden op het gebied van de natuur (flora, fauna en ecologische structuur);
- de ligging ten opzichte van de verkeersinfrastructuur.

Bij de beschrijving is ruimer gekeken dan naar het plangebied zelf. Voor het onderzoek naar milieueffecten is ook de omgeving van belang, voorzover hierop mogelijkwerijs effecten kunnen plaatsvinden. Daarom is het studiegebied vaak groter dan het plangebied. De omvang ervan kan per milieuaspect verschillen.

De termen plangebied en studiegebied

In deze startnotitie worden deze termen als volgt gebruikt:

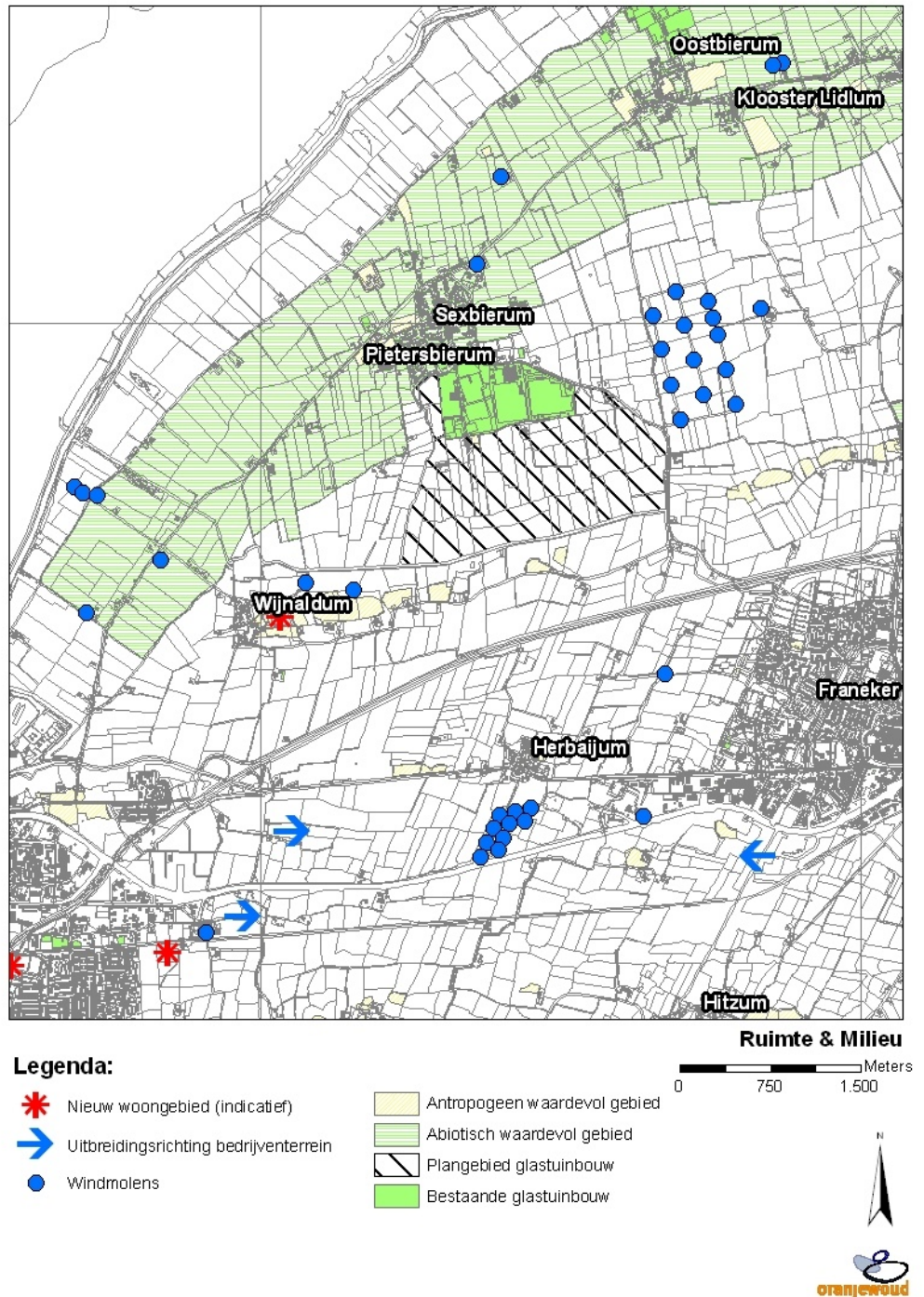
- het plangebied is de voorgenomen locatie voor de uitbreiding van het glastuinbouwgebied bij Sexbierum
- het studiegebied is het gebied waarbinnen mogelijkwerijs effecten kunnen worden verwacht. De omvang van dit gebied kan per milieuaspect verschillen.

4.1 Ruimtelijke ontwikkelingen en milieubeschermingsgebieden

Op figuur 4.1, themakaart ruimte en milieu, zijn belangrijke ruimtelijke kenmerken van het (plangebied en het) studiegebied aangegeven. De kaart berust op de inventarisatie die is uitgevoerd voor het provinciale MER ten behoeve van de partiële streekplanherziening.

In de ondergrond zijn de bestaande steden en dorpen zichtbaar. Daarbij zijn op de kaart mogelijke nieuwe woongebieden en mogelijke uitbreidingsrichtingen voor bedrijventerreinen indicatief aangegeven. In het studiegebied zijn verder de bestaande windmolens en windmolenparken weergegeven. Op de kaart is ook het bestaande glastuinbouwgebied bij Sexbierum aangegeven.

Het plangebied is nu een agrarisch gebied met grondgebonden landbouw. Het gebied heeft nu een agrarische bestemming waarbinnen de ontwikkeling van een glastuinbouwgebied niet past. In het gebied zijn - afgezien van het voornemen om de glastuinbouw uit te breiden - geen ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. In de directe omgeving (het ruimere studiegebied) staat, afgezien van de hiervoor beschreven aanduidingen op de kaart, de agrarische functie voorop en zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen voor andere functies voorzien.

Figuur 4.1 Ruimte en milieu

Toelichting

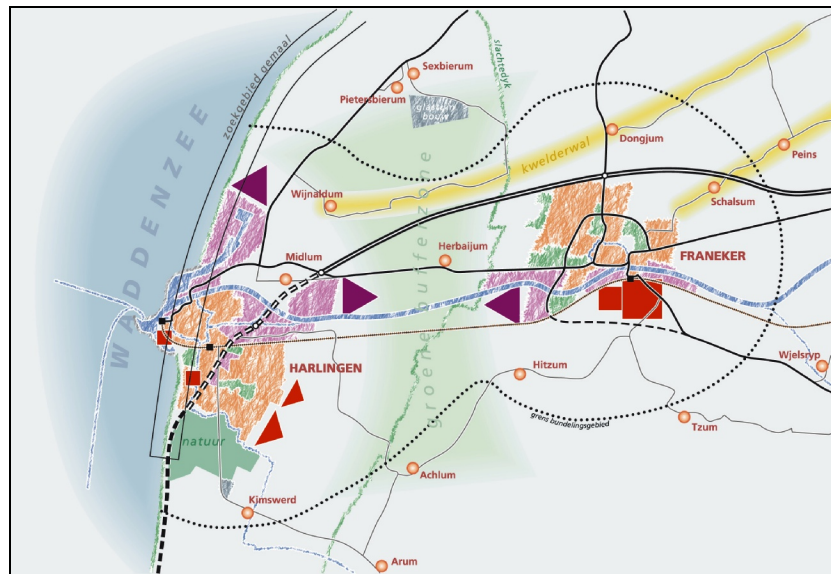
Ruimtelijke ontwikkelingen

De ruimtelijke, economische en sociale ontwikkeling van het gebied rondom de lijn Leeuwarden, Franeker en Harlingen wordt beschreven in de 'Regiovisie stadsregio Leeuwarden-Westergozone' (2004). Deze regiovisie is inmiddels vastgesteld. In de visie wordt aangegeven dat de landbouw een van de belangrijkste economische dragers van het gebied vormt. Een hoofdpunt is ook de verdere ontwikkeling van Franeker als woonstad.

Ten zuiden van het Van Harinxmakanaal wordt een nieuwe woonwijk van circa 650 woningen ontwikkeld. Uitbreidingen van woongebieden zijn verder gepland aan de oostkant van Wijnaldum, aan de westkant van Midlum en - buiten het studiegebied - aan de zuidoostkant van Harlingen.

Toekomstige bedrijventerreinen zullen voornamelijk worden ontwikkeld aan de noordkant van Harlingen en aan de oostkant tussen Harlingen en Midlum (structuurplan Harlingen, vastgesteld in 1997). In Franeker is aan de zuidkant het bedrijventerrein Kie ontwikkeld.

In het Streekplan Fryslân 2007 is uitwerking gegeven aan het gewenste ruimtelijke beleid in de zone Harlingen - Franeker. In figuur 4.2 is de kaart uit het streekplan overgenomen, die de gewenste ontwikkeling weergeeft.

Figuur 4.2- Bundelingsgebied Harlingen - Franeker (Streekplan Fryslân 2007)

In het stedelijk bundelingsgebied is in de streekplanperiode nog een aanzienlijke oppervlakte nodig voor woningbouw. Dit is aangegeven met de rode vlakken (voor bestaande plannen) en rode pijlen, voor de langere termijn. De uitbreidingen liggen buiten het studiegebied voor deze milieueffectrapportage. De behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen is relatief minder groot dan voor woningbouw (zie de paarse pijlen). Het gebied tussen Harlingen en Franeker is aandachtsgebied voor gezamenlijke invulling van zowel stedelijke als groene en blauwe functies. Het plangebied voor de glastuinbouw ligt buiten het stedelijk bundelingsgebied (zie de stippellijn op de figuur).

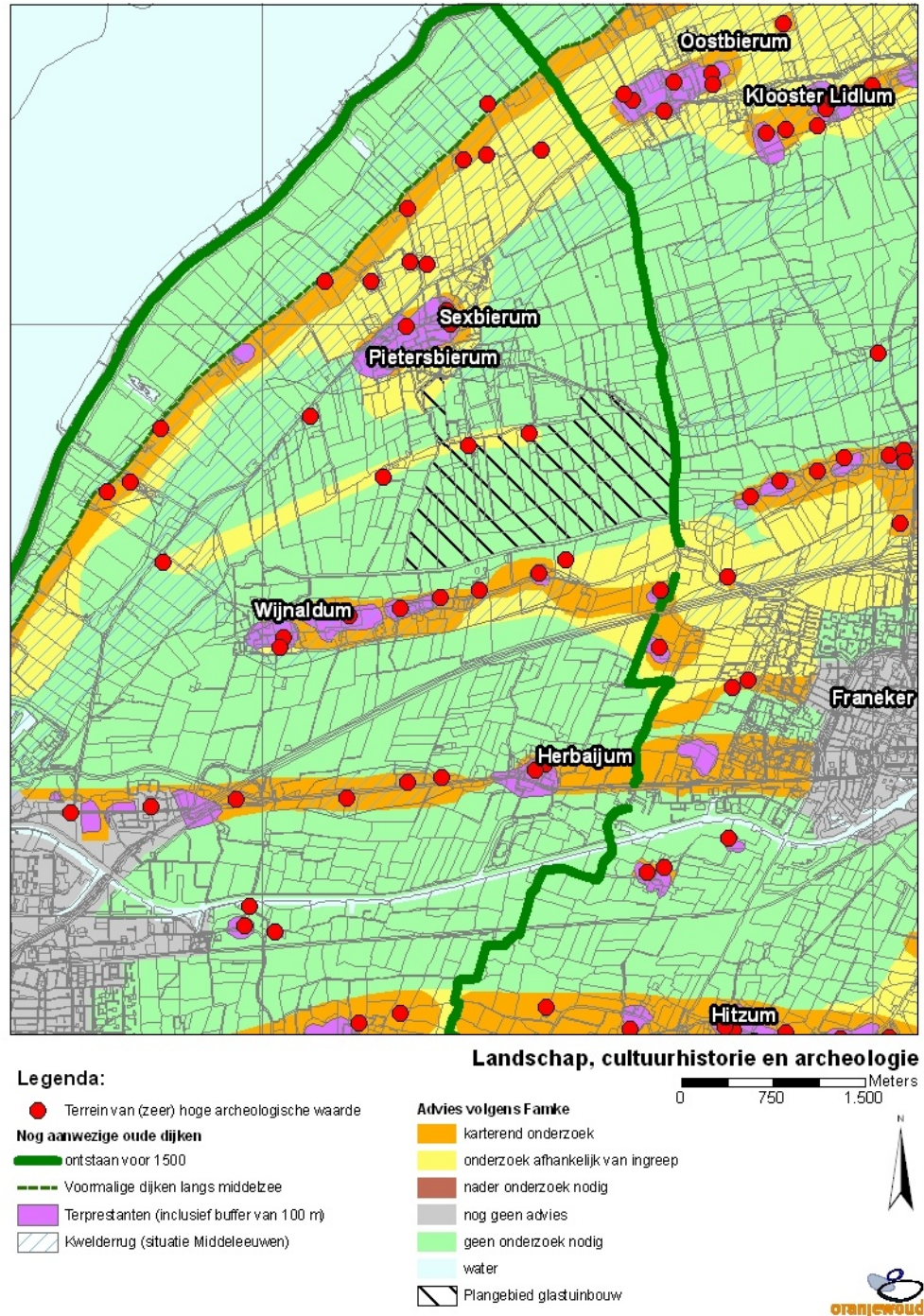
Milieubeschermingsgebieden

De milieubeschermingsgebieden zoals deze in het Provinciaal Milieubeleidsplan worden beschreven, staan ook aangegeven op figuur 4.1. Het gaat hierbij in het studiegebied om abiotisch waardevolle gebieden (de kwelderwallen) en enkele antropogeen waardevolle gebieden (vooral terpen, vaak overlapt dit met terreinen van hoge archeologische waarde). Het Waddenzeegebied is aangemerkt als stiltegebied en is beschermd in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

4.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Landschap en cultuurhistorie

Het studiegebied is onderdeel van het kleilandschap in het noordwesten van de provincie Fryslân. Het maakt daarbinnen deel uit van *het gebied van de kwelderwallen met terpdorpen*.

Figuur 4.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

In dit deel van het Friese Terpenlandschap liggen van oudsher bewoonde kwelderwallen evenwijdig aan de kustlijn. In het studiegebied is dit de kwelderwal tussen de dorpen Sexbierum en Tzummarum. Meer naar het zuiden ligt de kwelderwal tussen Franeker en Berlikum. Tussen de kwelderwallen liggen de zogenaamde open erosievlaktes (kwelderbekkens). De ligging van de kwelderwallen is aangegeven op de themakaart Cultuurhistorie en archeologie (figuur 4.3). De ligging op deze kaart is gebaseerd op de situatie in de middeleeuwen, zoals deze is aangegeven op de Cultuurhistorische Kaart Fryslân (provincie Fryslân, 2002). Ook in de huidige situatie vormen de kwelderwallen met hun dorpen een lineaire beslotenheid in het landschap. Deze beslotenheid is opgebouwd uit bebouwing met zware erfbeplantingen en beplantingen langs de wegen. Een karakteristiek landschappelijk kenmerk van de kwelderwal Sexbierum, Oosterbierum, Tzummarum, is de abrupte overgang naar het open gebied aan de zeezijde (het aandijkingsgebied). Naar het zuiden toe, richting de erosievlaktes is de overgang meer geleidelijk. De beslotenheid van de kwelderwallen vormt een landschappelijk contrast met de openheid van het omringende landschap van de erosievlaktes.

De erosievlaktes tussen de kwelderwallen zijn veelal lager gelegen dan de kwelderwallen, hebben minder bebouwing en opgaande beplanting en zijn minder lineair (evenwijdig aan de kust) gestructureerd.

De kenmerkende historisch gegroeide opbouw van het gebied is op veel plaatsen goed bewaard gebleven. Ook het patroon van wegen en waterlopen (de wegen veelal over en de waterlopen min of meer parallel aan de kwelderwallen) vertoont nog een duidelijke relatie met de geschiedenis van het gebied. Bij de noordelijke kwelderwal (Sexbierum – Tzummarum) zijn echter ook dwarsverbindingen door het kwelderbekken beeldbepalend. Plaatselijk is door recente bebouwing (woningen en kassen) de openheid van de gebieden tussen de kwelderwallen en daardoor de historische gebondenheid van de bebouwing aan de kwelderwallen minder zichtbaar geworden.

Bij de noordelijke begrenzing van het plangebied is nog een relatief kleine kwelderrug gelegen. De ligging komt overeen met het gebiedje dat op de themakaart in geel is aangegeven. Op deze rug liggen enkele boerderijen en een ontsluitingsweggetje. Bij de noordoostelijke begrenzing van het plangebied ligt aan de Frjentsjerterdyk een boerderij met monumentale waarde. Deze ligt vlak buiten het plangebied en het bestaande glastuinbouwgebied.

Kernkwaliteiten

In het streekplan Fryslan 2007 zijn voor het kleigebied de volgende kernkwaliteiten aangegeven:

- open en grootschalig met structurerende elementen als dijken, kwelderwallen, slenken, terpen, paden, eendenkooien, vaarten;
- onregelmatige blokverkaveling met plaatselijk bijzondere verkavelingsvormen (mozaïek-, radiaal- en strengenverkaveling);
- beplanting puntvormig geconcentreerd rondom boerderijen en dorpen, langs hoofdontsluitingswegen, kwelderwallen en randen van de Middelsee;
- aanwezigheid van grasland in lagere delen en akker- en tuinbouw op de kwelderwallen.

De voorgaande beschrijving van het landschap sluit hier bij aan.

Archeologie

De terpen en de geologische ondergrond zijn van belang voor de archeologie van het gebied. Veel dorpsterpen gaan terug tot in de ijzertijd (700-0 vóór Christus). De nederzettingen uit de ijzertijd en de Romeinse tijd zijn zelf in die periode meestal niet uitgegroeid tot terpen, maar zijn vaak wel goed bewaard gebleven in de ondergrond.

Op figuur 4.3 zijn de terreinen met een hoge of zeer hoge archeologische waarde aangegeven. Het gaat hier veelal om terpen en huisterpen, of restanten daarvan (terpzolen). Om dit te verduidelijken is op de kaart ook aangegeven welke terreinen op grond van de bodem als terp zijn gekarakteriseerd. Sommige van deze terreinen zijn reeds wettelijk beschermd, andere zijn aangemerkt als voor bescherming in aanmerking komend. De kaart laat zien dat in een groot deel van het gebied de ligging van de terpen samenhangt met de opbouw uit kwelderruggen en daartussen gelegen erosievlakten.

Op de kaart is ook aangegeven in welke gebieden bij ingrepen in de bodem archeologisch onderzoek nodig is (Advies FAMKE = Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). Dit is gebaseerd op de verwachting dat archeologisch belangrijke restanten kunnen worden aangetroffen. Verder is meegenomen, of de plaatselijke omstandigheden geschikt zijn voor het conserveren van archeologische resten en is rekening gehouden met de verwachte verstoringsgraad. In het overgrote deel van het plangebied is geen onderzoek nodig. Dit zijn gebieden waarvan voldoende vaststaat dat de archeologische verwachting laag is. Mochten er bij werkzaamheden toch vondsten worden gedaan, dan dienen die gemeld te worden bij de provinciaal archeoloog. In het gebied liggen twee terp(restanten) van zeer hoge archeologische waarde. Dit zijn huisterpen op de eerdergenoemde kleine kwelderrug. Voor deze kwelderrug als geheel geldt, dat afhankelijk van de ingreep onderzoek nodig kan zijn voor het uitvoeren van plannen. De provinciaal archeoloog kan hiervoor een advies op maat maken.

4.3 Natuur

In de Nota Natuurbeheer (Provincie Fryslân, 1998) en het Gebiedsplan Noordelijk Kleigebied van de provincie zijn de bestaande natuurterreinen, relatienota- en ontwikkelingsgebieden aangegeven. In het plangebied liggen geen natuurterreinen. In het studiegebied ligt ten zuiden van de Sexbierumervaart een natuurgebiedje met bos en ruigte.

Er lopen geen ecologische verbindingzones in het gebied. In het gebied tussen Harlingen, Dronrijp, Minnertsga en Sexbierum worden met name de natuurdoelen weidevogels, ganzen en steltlopers nagestreefd.

In het plangebied zelf zijn geen speciale beschermingszones in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn - de zogenaamde Natura 2000 gebieden - aanwezig. Het gebied ligt op enige afstand van de Waddenzee, een zeer belangrijk natuurgebied dat onder meer als aangewezen in het kader van de genoemde Europese richtlijnen. Het plangebied en de directe omgeving hebben geen belangrijke functie voor soorten waarvoor de Waddenzee een belangrijk gebied is (bijvoorbeeld kwalificerende of andere specifieke vogelsoorten). Dichter bij de Waddenzee, ten noorden van de kwelderwal met de dorpen, komen wel gebiedjes voor die van belang zijn als hoogwatervluchtplaats.

In het plangebied en de directe omgeving (het studiegebied) komen geen pleisterplaatsen en rustgebieden van steltlopers en ganzen voor.

Eind 2005 is een veldonderzoek uitgevoerd naar de visstand in het plangebied. Hoewel toen niet aangetroffen, kan niet worden uitgesloten dat in het gebied de Grote Modderkruiper en mogelijk ook de Bittervoorn voorkomen. Deze soorten komen in de omgeving van het plangebied wel voor. In het kader van de milieueffectrapportage zal een nader onderzoek worden uitgevoerd, om over de eventuele aanwezigheid van deze soorten meer zekerheid te krijgen. Beide soorten genieten bescherming op grond van de flora- en faunawet, waarbij voor de Grote Modderkruiper het strengste beschermingsregime geldt. Vogels genieten in het algemeen bescherming. Bij werkzaamheden in het gebied zal daarom rekening moeten worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van broedvogels (onder andere weidevogels). Tijdens het broedseizoen zullen broedende vogels en nesten niet mogen worden verstoord.

Verder komen in het plangebied algemeen beschermde soorten als haas, mol, muizen- en woelmuizensoorten voor en de spitsmuis. Gezien het biotoop is het voorkomen van de waterspitsmuis onwaarschijnlijk. Op basis van de algemene kenmerken van het gebied worden verder geen beschermde soorten verwacht.

4.4 Bodem en Water

4.4.1 Bodem

In het plangebied liggen vooral wat zwaardere (vergeleken met de kwelderwallen) klei- en zavelgronden. Er komen geen bijzonder bodemkundige waarden voor (afgezien van de eerdergenoemde terprestanten, die met name archeologisch en cultuurhistorisch van belang zijn).

Het plangebied en de directe omgeving daarvan liggen in een zone waarin ten gevolge van gas- en zoutwinning bodemdaling optreedt. Hiermee zal met name voor waterhuishoudkundige maatregelen bij de inrichting rekening gehouden moeten worden.

4.4.2 Water

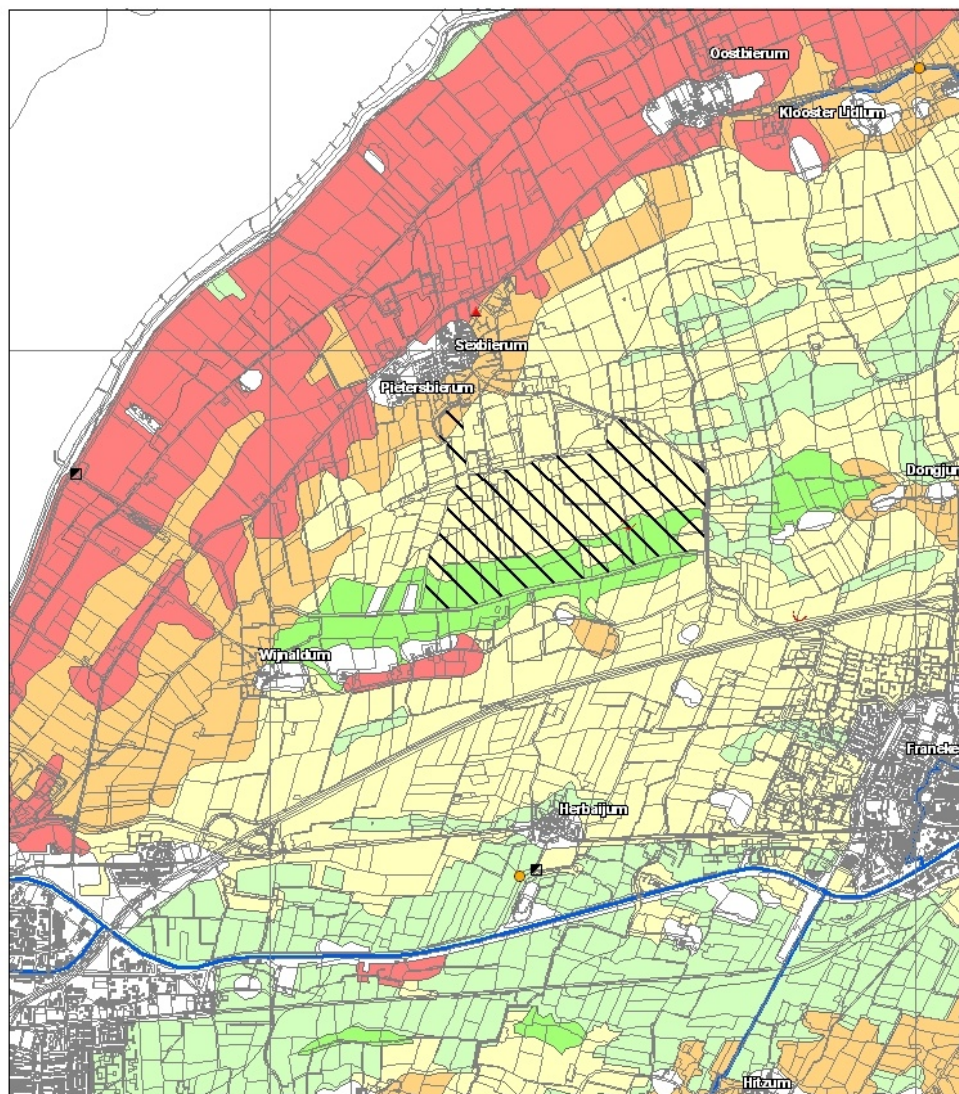
Op figuur 4.4 zijn de grondwatertrappen (een maat voor de grondwaterstanden), de boezemwateren, de ligging van inlaatpunten en stuwen bij de boezem, en de gemalen weergegeven.

Grondwater

Het gemiddelde verloop van de grondwaterstand is op figuur 4.4 gekarakteriseerd door een indeling in klassen, de zogenaamde grondwatertrappen. Deze zijn gebaseerd op de GHG (gemiddeld hoogste grondwaterstand) en de GLG (gemiddeld laagste grondwaterstand). Op basis van een combinatie van een zeker GHG en GLG traject zijn de grondwatertrappen gedefinieerd. In tabel 4.1 worden de grondwatertrappen in het studiegebied weergegeven met de daarbij horende GHG en GLG (Stiboka, 1976).

Tabel 4.1- Grondwatertrappen in het plan- en het studiegebied

Grondwatertrap	GHG (cm-mv)	GLG (cm-mv)
II	-	50-80
III	< 40	80-120
V	< 40	> 120
V*	25-40	> 120
VI	40-80	> 120

Legenda:

Grondwatertrappen

- II
- III
- V
- V*
- VI

- Boezemwater
- Inlaten
- Gemalen
- Stuwen
- Peilbuizen
- Doorvoer
- Opmaling
- Plangebied glastuinbouw

Water
 0 750 1.500 Meters

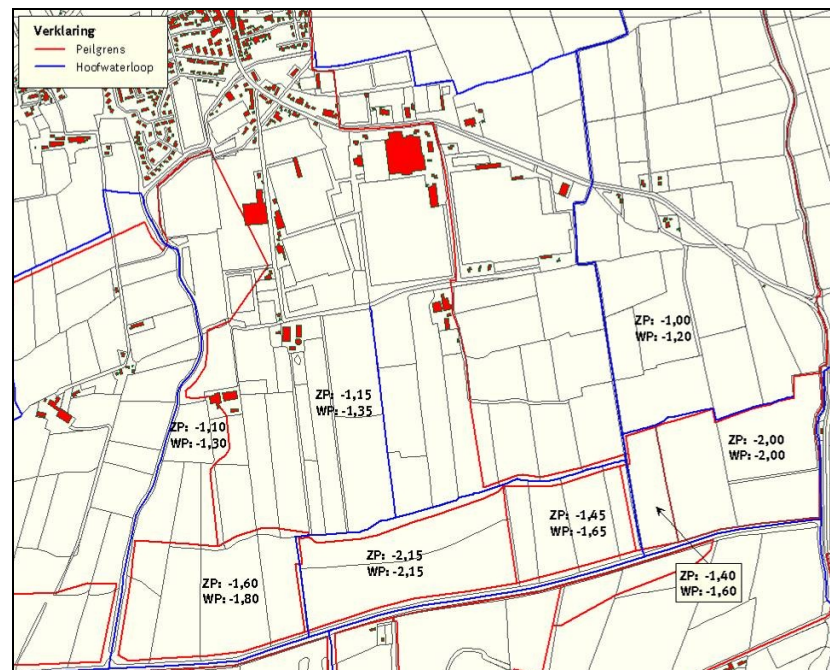

Figuur 4.4 Water

Uit de informatie blijkt, dat het plangebied gekenmerkt wordt door hoge grondwaterstanden. Vooral nabij de Sexbierumervaart kan het grondwater boven het maaiveld komen. Uit informatie van het waterschap is bekend dat de waterbergingsmogelijkheden in het gebied nu als problematisch worden ervaren. In het op te stellen MER zal worden nagegaan of de inrichting van het glastuinbouwgebied hier positief aan kan bijdragen.

Oppervlaktewater

Het gebied valt onder het beheer van Wetterskip Fryslân. Binnen het plangebied liggen een aantal watersystemen. De watersystemen wateren via gemalen af op de Friese boezem, die een streefpeil heeft van 0,52 m – N.A.P. Uitzondering hierop is het bemalinggebied Ropta (ten noordwesten van Wijncaldum) dat het water direct uitslaat op de Waddenzee. Binnen de bemalinggebieden worden in veel gevallen door middel van bemalingen en stuwen afzonderlijke peilgebieden gerealiseerd. Op de navolgende figuur zijn de polderpeilen in het plangebied aangegeven.

Figuur 4.5 Peilen oppervlaktewater

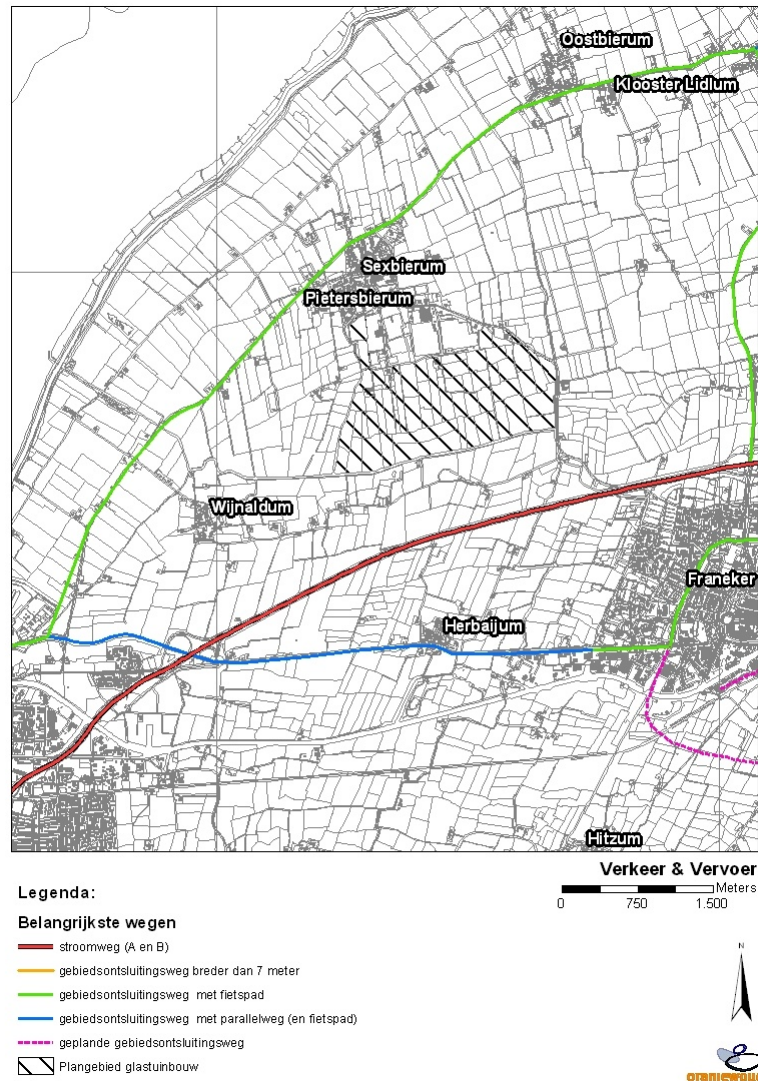
In het plangebied speelt verzilting door zoute kwel een belangrijke rol. Dit fenomeen treedt voornamelijk op als gevolg van het peilverval tussen de Waddenzee en de Friese binnenwateren in combinatie met de zoute ondergrond.

De verzilting kan - door de aanvoer van zout water uit de ondergrond - beperkingen opleveren voor de mogelijkheden om zoet water te bergen in oppervlaktewater in het gebied.

4.5 Verkeer en vervoer

Voor een glastuinbouwgebied is de bereikbaarheid over de weg en per openbaar vervoer belangrijk. Op figuur 4.6, themakaart Verkeer en Vervoer is de categorisering volgens het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan (Provincie Fryslân, 1999) van de belangrijkste wegen in de omgeving van het plangebied weergegeven.

De provinciale weg N393 legt (via de Zuidwalweg nabij Harlingen) de verbinding van Sexbierum naar de hoofdwegenstructuur. Deze weg is gecategoriseerd als een gebiedsontsluitingsweg. Het is een 80 km-weg die bedoeld is om het achterliggende gebied te ontsluiten en daarvoor voldoende breed is. Langs de weg loopt een fietspad. De route van het plangebied over de Frjentsjerterdyk -Slachtedyk en verder naar de aansluiting ten noorden van Franeker op de autosnelweg A31 loopt over smallere wegen die niet de functie van gebiedsontsluitingswegen hebben.

Figuur 4.6 Verkeer en Vervoer.

4.6 Autonome ontwikkeling

Met de autonome ontwikkeling worden in deze milieueffectrapportage de ontwikkelingen bedoeld, die voor het plan- en studiegebied zijn voorzien, maar afgezien van de voorgenomen glastuinbouwontwikkeling die het onderwerp van de MER-studie is. De situatie bij autonome ontwikkeling zal in het MER worden gehanteerd als referentiesituatie waartegen de gevolgen van de voorgenomen glastuinbouwontwikkeling worden afgezet².

² Deze referentiesituatie wordt ook wel als het "nulalternatief" aangeduid

In paragraaf 4.1 is beschreven welke ruimtelijke ontwikkelingen in een ruimere omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden.

Er zijn geen wijzigingen in de weginfrastructuur nabij het plan- en studiegebied voorzien, wel zal door de verdere uitbouw van de hoofdverbinding langs Harlingen de bereikbaarheid van de noordelijke randstad via de Afsluitdijk verbeteren. Dit is ook voor de ontwikkeling van de glastuinbouw gunstig.

Het studiegebied heeft grotendeels een agrarisch karakter en dat zal niet veranderen. Binnen de landbouw zullen ontwikkelingen als schaalvergroting en teeltverschuiving optreden.

In het gebied treedt bodemdaling op ten gevolge van (gas- en) zoutwinning. Bij het ontwikkelen van de plannen voor de glastuinbouw zal hiermee rekening worden gehouden.

5 Het voornemen en alternatieven

5.1 Algemeen

Voor de doelen en belangrijke overwegingen waar bij de planvorming van uit wordt gegaan wordt verwezen naar paragraaf 2.2, waar is ingegaan op de intentieovereenkomst van de drie partijen die voor de ontwikkeling samenwerken. Op dit moment is het plan voor de glastuinbouwontwikkeling nog volop in ontwikkeling. Het is daardoor nog niet mogelijk nu al een concreet beeld te geven van het uitbreidingsplan.

De drie samenwerkende partijen -gemeente, DLG en provincie - willen ook overige betrokken partijen zoals de glastuinbouwsector en het waterschap bij de planvorming betrekken. Daarnaast zal vanuit de drie partijen een globale inrichtingsschets worden gepresenteerd, waar bewoners en belanghebbenden hun visie en reactie op kunnen geven, zodat deze in het verdere proces meegewogen kunnen worden.

In het algemeen geldt dat bij de uitwerking van het voornemen naar een evenwicht zal worden gezocht tussen de economische haalbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit. Voor de uitwerking van de ruimtelijke kwaliteit wordt aangesloten bij het beleid dat in het streekplan Fryslân 2007 is opgenomen (zie paragraaf 4.2 en de bijlage bij deze startnotitie). Bij de planvorming zal ook aandacht worden besteed aan de mogelijkheid om nevenactiviteiten in het plan op te nemen, die kunnen bijdragen aan de haalbaarheid. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan viskwekerijen, activiteiten op het gebied van "welness" (fitness en verzorging).

Als "bouwsteen" voor het plan wordt voorlopig uitgegaan van een kaveldiepte en vorm die ruimte biedt voor kassen van 300 x 300m, met aan de voorkant op de kavel een zone met overige bebouwing, ruimte voor laden en lossen enzovoort van 70 m of meer. Ook dit moet nog nader worden uitgewerkt.

Bij de planvorming zal ook aandacht worden besteed aan de vraag of, gecombineerd met het plan, de recreatieve mogelijkheden in de omgeving kunnen worden versterkt, bijvoorbeeld mogelijkheden voor waterrecreatie in de Sexbierumervaart, een vaarverbinding via de Opvaart (die nu afgesloten is) naar Sexbierum en de mogelijkheden voor wandelen en fietsen.

Hieronder worden de aandachtspunten gegeven die voor het voornemen zijn opgesteld. Deze zullen in het MER in acht worden genomen bij de ontwikkeling van het plan dat de basis zal vormen voor het voorontwerp bestemmingplan. In m.e.r.-termen is dit het zogenaamde voorkeursalternatief. In het MER zal naast alternatief ook een "meest milieuvriendelijk alternatief" worden ontwikkeld. Dit is het alternatief waarbij - binnen grenzen van redelijkheid - is gestreefd naar een optimalisatie vanuit milieu. In paragraaf 5.3 worden de belangrijkste thema's gepresenteerd die bij de uitwerking van het meest milieuvriendelijk alternatief aan de orde zullen komen.

5.2 Aandachtspunten voor het voorkeursalternatief

Op dit moment is er nog geen concrete planschets voor de voorgenomen inrichting van het gebied. Wel zijn voor de verdere ontwikkeling van het plan aandachtspunten geformuleerd, die bij de verdere uitwerking in acht moeten worden genomen. Deze zijn hieronder opgesomd.

- *Landschap; aandacht voor:*
  - Zicht vanuit omgeving (afrit snelweg, snelweg, wandelpad langs Sexbierumervaart, Slachte,);
  - Buitenranden;
  - Aansluiting van nieuw gebied met bestaand gebied;
  - De Slachte;
  - Ruimtelijke kwaliteit van de kwelderwal;
  - Inrichting van kassencomplex langs de nieuwe ontsluitingsweg.
- *Cultuurhistorie en archeologie, aandacht voor:*
  - De twee archeologisch waardevolle gebieden;
  - Kwelderwal;
  - monumentale gebouwen.
- *Verkeer, aandacht voor:*
  - Situering hoofdontsluitingsweg;
  - Aansluiting op bestaande wegen;
  - Ontsluitingsroute buiten het gebied naar de snelweg;
  - Aanleg recreatieve wandel- en fietsroutes in de randen van het gebied.
- *Water, aandacht voor:*
  - Gietwateropslag;
  - Mogelijkheden gemeenschappelijke waterfabriek en aanvoer benodigd boezemwater;
  - Berging oppervlaktewater;
  - Benutting proceswater van bestaande bedrijven onderzoeken.
- *Energie, aandacht voor:*
  - Afscherming licht;
  - Alternatieve energiebronnen (bijvoorbeeld aardwarmte, CO₂)
- *Wonen, aandacht voor :*
  - Wonen tuinders;
  - Huisvesting tijdelijke werknemers;
  - “Ruimte voor ruimte” regeling toepassen op de kwelderwal.
- *Bodem, aandacht voor:*
  - Grondbalans;
  - Vervuilingen;
  - Drooglegging;
  - Verzilting;
  - Bodemdaling;
  - Lozingsmogelijkheden zoute brijn.
- *Recreatie, aandacht voor*
  - Recreatieve langzaam verkeerroutes;
  - Waterrecreatie;
  - Aansluiten opvaart op Sexbierumervaart;
  - Nevenactiviteiten (Wellnesscentrum).

5.3 Hoofdthema's voor het meest milieuvriendelijk alternatief

Gelijktijdig met het ontwikkelen van het voornemen tot voorkeursalternatief, zal ook het meest milieuvriendelijk alternatief worden ontwikkeld. Hierbij spelen in principe dezelfde thema's en aandachtspunten als voor het voorkeursalternatief zijn genoemd, maar is steeds de vraag aan de orde wat - vanuit het milieu gezien - "beter kan". Overigens zal hierbij steeds worden gezien, welke opties ook opgenomen kunnen worden in het voorkeursalternatief. Dit kan ertoe leiden dat op diverse punten het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijk alternatief aan elkaar gelijk zijn.

De belangrijkste thema's waarop de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijk alternatief zich naar verwachting zal richten zijn:

- *Water*
Dit betreft enerzijds de optimale benutting van neerslag voor gietwater, om de benodigde aanspraak op andere bronnen te beperken. Hiervoor kunnen bijvoorbeeld alternatieve systemen voor gietwaterberging aan de orde komen. Een tweede aandachtspunt is de afvoer van de "brijn", een zoute waterige fractie die vrijkomt bij de productie van gietwater. In het algemeen is afvoer via de riolering niet gewenst. Nagegaan zal worden welke opties hiervoor het onderzoeken waard zijn. Verder is ook de oppervlaktewaterhuishouding van belang. Bezien zal worden of het plan ook kan bijdragen aan de gewenste extra mogelijkheden voor waterberging in een groter gebied;
- *Landschap en cultuurhistorie*
Dit betreft een optimale landschappelijke inpassing, die visueel-ruimtelijk verantwoord is en zoveel mogelijk de bestaande cultuurhistorische waarden en de belevingswaarde daarvan in acht neemt. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de Slachtedyk en de vaarten, die zo goed mogelijk als kenmerkend element in hun landschappelijke ligging dienen te worden gerespecteerd;
- *Natuur*
Voor het plangebied zelf zullen de mogelijkheden voor een natuurvriendelijke inrichting worden onderzocht, onder meer in samenhang met de plannen voor de waterhuishouding. Daarnaast is het voorkomen van lichtemissie (ook) en het beperken van de invloed van lichtemissie op het nachtelijk duister in dit verband een belangrijk thema;
- *Woon-en leefomgeving*
Belangrijke aandachtspunten zijn de lichtemissie en de mogelijke invloed van het extra verkeer dat de uitbreiding zal veroorzaken. Bij dit laatste gaat het niet alleen om de kans op hinder, vooral in Sexbierum, maar is ook de verkeersveiligheid een belangrijk aandachtspunt. Voor het meest milieuvriendelijk alternatief zal het uitgangspunt zijn, dat het verkeer zich zal moeten kunnen afwikkelen langs wegen die daarvoor ook vanuit verkeersveiligheid gezien geschikt zijn;
- *Het energiegebruik en, daarmee samenhangend, de uitstoot van broeikasgas (CO₂)*
Er zal worden nagegaan welke opties er zijn voor beperking van de energiebehoefte van de kassen en voor het gebruik en produceren van duurzame energie. Ook zal worden nagegaan of bedrijven in de omgeving mogelijk betrokken kunnen worden bij de levering van energie en van CO₂ voor benutting in de kassen ten behoeve van de groei van de gewassen.

6 Te verwachten effecten

Door de uitbreiding van het glastuinbouwgebied zullen milieueffecten optreden. In het MER worden deze beschreven en getoetst. Voor deze toetsing wordt uitgegaan van de volgende (soort) criteria. Belangrijke thema's zijn, zoals reeds genoemd: water, landschap, cultuurhistorie, natuur, woon- en leefomgeving, alsmede energie.

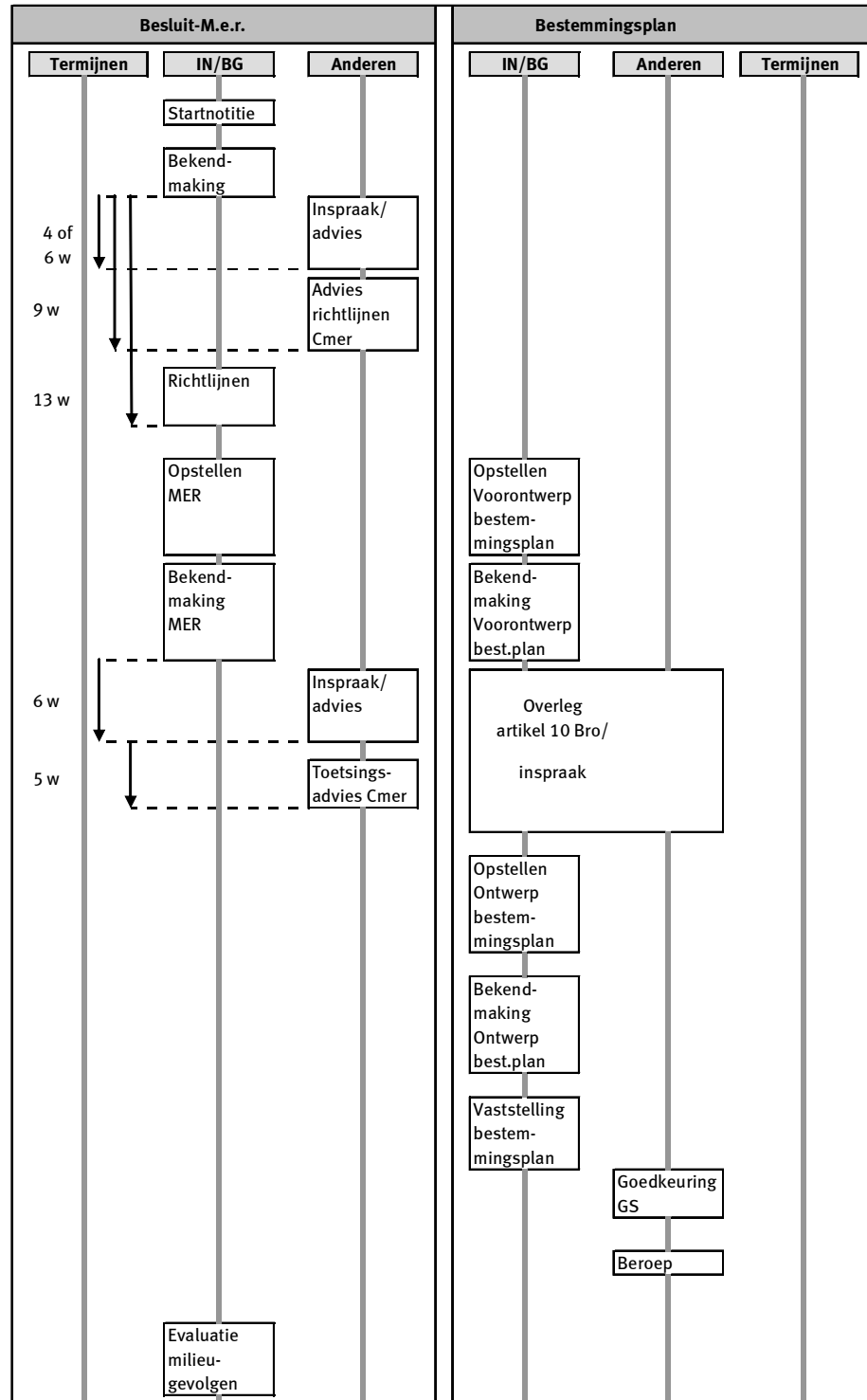
Tabel 6.1 Overzicht van criteria

(hoofd)aspect	Criteria
Ruimtegebruik	
Huidig ruimtegebruik	Verlies door ruimtebeslag
Recreatie en toerisme	Invloed op mogelijkheden en ontwikkelingen
Kabels en leidingen	Interactie met bestaande kabels en leidingen
Landschap en cultuurhistorie	
Historische geografie en bouwkunst	Aantasting waardevolle elementen en gezichten Aantasting cultuurhistorische lijnelementen
Archeologie	Aantasting gebieden (middel)hoge verwachtingswaarde Aantasting archeologische vindplaatsen
Landschappelijke identiteit en structuur	Bijdragen aan nieuwe landschapsstructuur Bijdragen aan nieuwe ruimtelijke kwaliteit Aantasting landschappelijke identiteit Aantasting landschapsstructuur
Flora, fauna en ecologie	
Flora en vegetatie	verlies door ruimtebeslag
Fauna	verlies door ruimtebeslag Verstoring door geluid of beweging Verstoring door licht
Ecologische structuur	Verstoring trekvogelroutes en pleisterplaatsen Versterking ecologische structuur door nieuwe natuur Versnippering
Bodem en water	
bodem en grondwater	Verstoring bodemprofiel en –opbouw Beïnvloeding kwaliteit bodem en grondwater Verstoring hydrologische relaties Lozingsmogelijkheden zoute brijn
Drinkwatergebruik	verbruik (drink)water
Oppervlaktewater	Beïnvloeding debiet en peil Beïnvloeding oppervlaktewaterkwaliteit
Verkeer en vervoer	
Mobiliteit, bereikbaarheid en afwikkeling	toename verkeer in relatie tot capaciteit en intensiteit gebruik wegen per weg categorie
Verkeersveiligheid	toename ongevallen (kwalitatief)
Geluid en trillingen	
Geluidbelasting wegverkeer	toename geluidemissie
Lucht en energie	
Emissies wegverkeer	invloed op luchtkwaliteit
Emissies installaties	invloed op luchtkwaliteit
Woon- en leefmilieu	
Externe veiligheid	Kwalitatieve beoordeling risico's
Barrièrewerking	Kwalitatieve beschrijving barrièrewerking
Licht	kans op lichthinder

7 Procedure en te nemen besluiten

De m.e.r.-procedure is in dit geval gekoppeld aan de bestemmingsplan-procedure. In figuur 7.1 zijn beide procedures naast elkaar gezet. Na de figuur wordt hierop een toelichting gegeven.

Figuur 7.1 M.e.r. procedure en bestemmingsplanprocedure

De m.e.r.-procedure is gestart met het openbaar maken van de Startnotitie in regionale-dag- en weekbladen door de gemeente Franekeradeel.

Naar aanleiding van de Startnotitie kan iedereen gedurende een periode van 6 weken reageren om aan te geven welke onderwerpen naar haar of zijn idee vooral moeten worden onderzocht in het MER. Daarnaast wordt de wettelijke adviseurs om advies gevraagd. De Commissie-m.e.r. geeft haar advies in de vorm van het 'Advies voor de Richtlijnen' (binnen 9 weken na bekendmaking van de Startnotitie). Daarbij wordt onder meer rekening gehouden met de binnengekomen reacties en adviezen. Het is aan het Bevoegd Gezag om de definitieve richtlijnen voor het MER vast te stellen. Deze richtlijnen vormen het Programma van Eisen voor het opstellen van het MER. De richtlijnen worden in principe binnen 13 weken na bekendmaking van de Startnotitie vastgesteld.

Aan de hand van de richtlijnen wordt vervolgens het MER opgesteld. Hiervoor bestaat geen wettelijk vastgestelde periode. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het opstellen van het voorontwerp-bestemmingsplan, waarbij wordt afgestemd op de bevindingen in het MER. Als het MER gereed is, wordt dit aan het Bevoegd Gezag voorgelegd. Deze beoordeelt het MER op volledigheid en kwaliteit, rekening houdend met de richtlijnen.

Na aanvaarding worden door het Bevoegd Gezag het MER en het voorontwerp-Bestemmingsplan bekend gemaakt en ter inzage gelegd. Tot 6 weken na publicatie is ieder in de gelegenheid in te spreken op het MER. In dezelfde periode brengen ook wettelijke adviseurs advies uit. Gelijktijdig met de inspraak op het MER, kunnen ook zienswijzen worden ingediend op het voorontwerp bestemmingsplan voor het glastuinbouwgebied. Het voorontwerp bestemmingsplan en het MER worden ook benut voor het overleg met betrokken instanties over het bestemmingsplan. Dit is het zogenaamde overleg ex artikel 10 Besluit ruimtelijke ordening.

Binnen 5 weken na afloop van de inspraaktermijn brengt de Commissie m.e.r. haar toetsingsadvies uit. In dit advies geeft de Commissie haar oordeel over de kwaliteit en de volledigheid van het MER.

Hiermee is de procedure voor het opstellen van het MER gereed. De procedure voor de bestemmingsplanwijziging is echter nog niet beëindigd. Allereerst kan het overleg ex artikel 10 Bro nog enige tijd in beslag nemen. Op basis van de ingebrachte zienswijzen en de uitkomsten van het overleg wordt het ontwerpbestemmingsplan opgesteld. Het ontwerpbestemmingsplan wordt bekendgemaakt en na inspraak vastgesteld door de gemeenteraad.

In de evaluatiefase na de realisatie van het plan vergelijkt het Bevoegd Gezag de feitelijk optredende milieugevolgen met de effecten die voorspeld zijn in het MER.

Overige besluiten

Voor de realisatie van het glastuinbouwgebied zullen ook andere besluiten nodig zijn, bijvoorbeeld vergunningen en toestemmingen van het waterschap. Daarnaast zal bijvoorbeeld elk bedrijf een bouwvergunning nodig hebben en moeten voldoen aan het beeldkwaliteitsplan dat voor het gebied zal worden opgesteld. In een milieuvergunning zullen de milieuvoorwaarden worden vastgelegd waaraan het bedrijf zal moeten voldoen.

Bijlage: beleidskader

Integrale beleidskaders

Onderstaand een opsomming van de integrale beleidskaders die van toepassing zijn op de ontwikkeling van de locatie.

Nota Ruimte (deel IV, Min. VROM, 2006)

In de Nota Ruimte heeft het rijk tien landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) voor de glastuinbouw aangewezen. De locatie Berlikum is hier één van. De gebieden staan indicatief op de kaart bij de Nota Ruimte. In deze gebieden is ruimte voor nieuwvestiging en uitbreiding. Van provincies en gemeenten wordt verwacht dat zij de gebieden opnemen in hun ruimtelijke plannen. De studie van de provincie naar locaties van glastuinbouwgebied in Noordwest Fryslân past in dit kader en kan als de provinciale uitwerking van dit beleid worden gezien.

Voor het overige bevat de Nota Ruimte geen uitspraken die van specifiek belang zijn voor de onderhavige locatie. In aansluiting op het vigerende beleid, maakt de Nota duidelijk dat in het gebied geen gebieden voorkomen die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur. Het gebied is evenmin van belang in het kader van het beleid voor Robuuste Ecologische verbindingen. In het algemeen is de benadering van het onderwerp "ruimtelijke kwaliteit" in de Nota van belang. Het provinciale beleid (in het kader van het streekplan) sluit hier op aan. Met dit beleid zal bij de verdere uitwerking van de glastuinbouwlocatie rekening worden gehouden.

De locatie ligt in de nabijheid van de Waddenzee. Dit gebied heeft internationaal en nationaal een zeer belangrijke beschermde status. Bij het onderwerp natuur zal hier nader op in worden gegaan.

Planologische Kernbeslissing Derde Nota Waddenzee, tekst na parlementaire instemming (VROM, 2007).

De Nota geeft uitwerking aan het nationale beleid voor de Waddenzee. Dit beleid heeft als hoofddoelstelling de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. De Nota bevat beleidsuitgangspunten voor allerlei activiteiten in en nabij het gebied.

In verband met de ontwikkeling van de glastuinbouw is - naast de relatie met de natuurbescherming - ook de waarde die wordt toegekend aan de nachtelijke duisternis van belang. Het kabinet zal zich inzetten om verstoring van de nachtelijke duisternis door grootschalige lichthinder van bijvoorbeeld kassencomplexen te voorkomen. In de toelichting bij de Derde Nota wordt in dit verband verwezen naar de afspraken die door de sector zijn gemaakt met de Stichting Natuur en Milieu. Deze gaan verder dan het huidige beleid.

Streekplan Fryslân 2007

In het voorgaande (de hoofdtekst van de startnotitie) is reeds ingegaan op het provinciale beleid voor de glastuinbouw.

Voor de verdere uitwerking van het plan voor de locatie is verder het provinciale beleid op het gebied van het landschap en voor de ruimtelijke kwaliteit van belang.

De provincie zet meer dan voorheen in op *de verhoging van de ruimtelijke kwaliteit* bij veranderingen in het gebruik en de inrichting van de ruimte. Ruimtelijke kwaliteit voor stad én platteland is niet alleen een economische factor voor de toekomst, maar dient ook sociale, ecologische als culturele belangen en is daarmee voor alle functies in Fryslân essentieel.

Met ruimtelijke kwaliteit bedoelt het streekplan dat in ruimtelijke plannen, in ontwerpen en in de uitvoering expliciet gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde worden toegevoegd aan de omgeving. Deze drie waarden waarborgen op de langere termijn een doelmatig gebruik en herkenbaarheid van de ruimte. Een goede manier om aan ruimtelijke kwaliteit invulling te geven, is door de samenhang van de ondergrond, de netwerken en het nederzettingspatroon als basis voor ruimtelijke planvorming op de lange termijn te nemen.

De drie elementen van ruimtelijke kwaliteit:

- gebruikswaarde: functionele geschiktheid, doelmatig gebruik, aanleg en beheer, samenhang en bereikbaarheid;
- belevingswaarde: identiteit, diversiteit, herkenbaarheid, beleving en zingeving;
- toekomstwaarde: doelmatigheid in tijd, flexibiliteit, robuustheid, duurzame structuur.

Verhoging van de ruimtelijke kwaliteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk, provincie, gemeenten, waterschappen, marktpartijen, belangengroeperingen en burgers. De provincie wil samen met deze partijen zoeken we naar de mogelijkheden hiervoor.

Bij de bespreking van het *beleidskader voor het landschap* (zie verderop) wordt aandacht besteed aan het provinciale beleid hiervoor.

Het plangebied en de directe omgeving bevatten geen elementen die deel uitmaken van de provinciale ecologische hoofdstructuur.

Provinciaal milieubeleidsplan 2006 - 2009

In het provinciaal milieubeleidsplan (in december 2005 vastgesteld door Provinciale Staten) staan drie speerpunten centraal:

- *Water*
Dit betreft met name het uitbaggeren en op diepte houden van de Friese wateren. Hierbij ligt het accent op het merengebied. Verder wil de provincie voorkomen dat er nieuwe verontreinigingen ontstaan;
- *Milieukwaliteit in het landelijk gebied*
Van belang hiervoor is de bundeling van landelijke financieringsstromen in het kader van "Investeringsprogramma Landelijk Gebied" en het convenant van de provincie met het Rijk hierover. Samen met de inspanning van de provincie zelf levert dit de basis voor het Frysk Infestearingsbudzjet Lânlijk Gebied (FLYG). Friesland heeft met de ROM-gebieden en de zes plattelânsprojecten al veel ervaring opgedaan met een integrale benadering van het landelijk gebied. In elk

van de zes gebieden gaat de provincie de ruimtelijke, milieu- en wateraspecten integreren in een gebiedsprogramma. Het accent ligt op de milieukwaliteit van de natuurgebieden, daarnaast is de kwaliteit van de leefomgeving in het landelijk gebied een belangrijk aandachtspunt;

- *Energie*

De provincie wil in 2010 een evenredige bijdrage hebben geleverd aan de Nederlandse Kyoto-doelstelling, het beleid voor het terugdringen van het broeikas-effect. Daartoe wordt onder meer het bestaande beleid op het gebied van windenergie uitgevoerd en er lopen projecten waarbij Fryslân een voorbeeldfunctie vervult op het gebied van energiebesparing en duurzame energie. Het is het doel dat Fryslân in 2010 functioneert als een proeftuin voor innovatieve projecten op het gebied van duurzame energie en energiebesparing.

Wat de *landbouw* betreft, wil de provincie in ieder geval bereiken dat de Friese land- en tuinbouw aan de nationale en Europese richtlijnen voor nitraat, fosfaat, ammoniak en bestrijdingsmiddelen. Bovendien moet de sector een bijdrage leveren aan de productie van duurzame energie uit biomassa. De provincie wil op de gebieden van duurzaamheid, grond- en oppervlaktewater, energie en biologische landbouw een stimulerende en voorwaarden scheppende rol spelen. Daar zullen ook middelen uit het Investeringsprogramma Landelijk Gebied voor worden gebruikt.

In de hoofdtekst van deze startnotitie is aandacht besteed aan de milieubeschermingsgebieden die in het provinciaal milieubeleidsplan zijn opgenomen.

Sectorale beleidskaders

Onderstaand een opsomming van de sectorale beleidskaders per sector die van toepassing zijn op de ontwikkeling van de locatie Sexbierum.

Natuur / ecologie

Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn

Deze richtlijnen zijn gericht op bescherming van planten en dieren en hun leefgebieden. Het beleid is gericht op het aanwijzen van te beschermen gebieden en op de bescherming van soorten (ook buiten deze gebieden). Het soortenbeleid is in Nederland opgenomen in de Flora- en faunawet, het gebiedenbeleid in de Natuurbeschermingswet 1998. Het plangebied behoort niet tot een aangewezen gebied (Natura 2000 gebied) in het kader van deze richtlijnen en/of de Natuurbeschermingswet. De ligging in de omgeving van het Natura-2000 gebied De Waddenzee is wel een belangrijk punt van aandacht. Het beschermingsregime op grond van de Europese richtlijnen is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Hier zal rekening mee moeten worden gehouden.

Natuurbeschermingswet 1998

Indien de ontwikkeling van de glastuinbouw gevolgen kan hebben voor het beschermde gebied De Waddenzee (Natura-2000 gebied), kan een vergunning nodig zijn op grond van de Natuurbeschermingswet. Bij de uitwerking van de plannen zal er naar gestreefd, mogelijke effecten zoveel mogelijk te beperken, zodat in elk geval significante effecten worden voorkomen.

Flora- en faunawet

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord. Beschermde planten mogen niet van hun groeiplaats worden verwijderd of worden vernield. In de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur zijn de beschermde soorten opgenomen in drie tabellen. Het zwaarste regiem van de wet geldt voor soorten van Tabel 3, de strikt beschermde soorten. Hiervoor is in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig, waarbij een uitgebreide toets aan de wettelijke criteria nodig is. Voor de beschermde soorten van tabel 2 geldt bij ingrepen ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Indien dit niet het geval is, dient ontheffing te worden aangevraagd. Deze kan worden verleend op basis van een minder uitgebreide toets dan voor de soorten van tabel 3 geldt. Er wordt getoetst aan het criterium of er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Verder kunnen maatregelen worden voorgeschreven om effecten te voorkomen. Een dergelijke ontheffing is nodig voor alle vogelsoorten. Indien er broedvogels aanwezig zijn dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen (in het algemeen voor half maart en na half juli) plaats te vinden. Verder geldt in het algemeen de eis, dat er zorgvuldig moet worden gehandeld. Deze zorgplicht geldt voor de algemeen voorkomende beschermde soorten (tabel 1 bij de betreffende Algemene Maatregel van Bestuur), maar ook voor alle andere in het wild levende soorten.

Provinciaal beleid

In de Nota Natuurbeheer (Provincie Fryslân, 1998) en het Gebiedsplan Noordelijk Kleigebied zijn de bestaande natuurterreinen, relatienota- en ontwikkelingsgebieden aangegeven. Hier is bij de keuze van de locatie rekening mee gehouden.

Archeologie / cultuurhistorie

Verdrag van Malta

Dit is een Europees verdrag over het veilig stellen archeologisch erfgoed. De afspraken zijn ook in de Nederlandse regelgeving verwerkt. Op grond hiervan zal het archeologisch erfgoed zo goed mogelijk moeten worden beschermd.

Monumentenwet 1988

Er bestaan twee categorieën, de (archeologische) monumenten en de stads- of dorpsgezichten. Met monumenten worden alle 'onroerende zaken' bedoeld. Tot die onroerende zaken horen gebouwen en objecten die ten minste vijftig jaar oud zijn. Zij moeten van belang zijn door hun schoonheid, de wetenschappelijke en/of hun cultuurhistorische betekenis. Een monument kan worden aangewezen als rijksmonument wanneer het aan deze regels voldoet en als het een nationale, unieke waarde heeft. Door die bescherming wordt geprobeerd de historisch gegroeide structuur van een stad of dorp te handhaven. Voor de afbraak, wijziging of verwijdering van monumenten dient men een vergunning aan te vragen bij B&W.

Nota Belvédère, 1999

In de Nota Belvédère, Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting (Ministerie OC&W, LNV, VROM, 1999) is het Fries en Gronings terpengebied aangegeven als één van de gebieden in Nederland met hoge gecombineerde cultuurhistorische waarden. Het plangebied maakt deel uit van dit "Belvédère-gebied". Het Fries en Gronings terpengebied bestaat uit een oud zeekeilandschap dat vanaf de 10e en 11e eeuw werd bedijkt.

Het cultuurelement in het landschap wordt gekenmerkt door onregelmatige kleinschalige blokverkaveling (plaatselijk radiale verkaveling), bebouwing op terpen en veelal grillige wegen en waterlopen.

Het cultuurhistorisch landschap kan worden onderverdeeld in drie categorieën gerelateerd aan de verschillende fasen van ontginning:

1. het landschap op de lager gelegen oudere zeeklei met overwegend veeteelt en verspreid liggende terpdorpen en eenmansterpen, veelal samenhangend met oude kustlijnen en oevers van geulen en prieden
2. het landschap op de kwelderwallen meer naar de kust met gordels van terpdorpen evenwijdig aan de kust.
3. het landschap van de (jongere) Middelzeepolders aan de kust met een strokenverkaveling over de dijk heen en lintbebouwing evenwijdig aan de kust. Dit landschap is kenmerkend voor gemeente Het Bildt.

De voorgenomen locatie voor de glastuinbouwuitbreiding ligt in de tweede categorie.

De centrale doelstelling van het beleid in de Nota Belvédère is, de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend te laten zijn voor de inrichting van de ruimte. Het rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen. Deze doelstelling is per gebied uiteindelijk uitgewerkt naar beleidskansen en een voorstel voor een beleidsstrategie per gebied.

In opdracht van de provincie Fryslân is een project uitgevoerd over de ontwikkeling van glastuinbouw in het cultuurhistorische landschap, waarbij de Nota Belvédère als uitgangspunt diende. De algemene benadering is dat cultuurhistorie geen belemmering is, maar een uitdaging voor de glastuinbouwontwikkeling.

Als richtinggevende uitspraak is in het streekplan 2007 opgenomen: " Blijvende herkenbaarheid van de kernkwaliteiten van de landschapstypen speelt een richtinggevende rol in de totale belangenafweging bij ruimtelijke ontwikkelingen op alle schaalniveaus. "

Landschappelijk beleid in het streekplan Fryslân 2007

Citaat:

"De provincie is van mening dat veel ruimtelijke ontwikkelingen ingepast kunnen worden in de bestaande landschappelijke structuren waarbij de landschappelijke kernkwaliteiten van Fryslân herkenbaar blijven. Dit vraagt wel om een zorgvuldig uitgekozen locatie en een goede inpassing in de omgeving. Vooral gemeenten zijn aan zet bij het leveren van dit lokale maatwerk, waarbij de omschreven elementen en structuren zowel ijkpunten als inspiratiebronnen vormen."

Het voorgenomen glastuinbouwgebied ligt in het kleigebied. In het streekplan zijn voor dit gebied de volgende kernkwaliteiten aangegeven:

- open en grootschalig met structurerende elementen als dijken, kwelderwallen, slenken, terpen, paden, eendenkooien, vaarten;
- onregelmatige blokverkaveling met plaatselijk bijzondere verkavelingsvormen (mozaïek-, radiaal- en strengenverkaveling);
- beplanting puntvormig geconcentreerd rondom boerderijen en dorpen, langs hoofdontsluitingswegen, kwelderwallen en randen van de Middelzee;
- aanwezigheid van grasland in lagere delen en akker- en tuinbouw op de kwelderwallen.

Bij de uitwerking van het plan voor het gebied zal rekening worden gehouden met deze kernkwaliteiten en worden aangesloten bij het provinciale beleid.

Water

Kaderrichtlijn water (2001) (Europese Unie, 2001)

Deze Europese richtlijn geeft aan dat in 2015 alle Europese wateren een "goede toestand" moeten hebben bereikt ten aanzien van waterkwaliteit. Waterbeheer op het niveau van stroomgebieden vormt daarbij het uitgangspunt.

Waterbeleid 21^e eeuw (Min. V&W, 2004a)

In dit nationale beleid krijgt het water fysiek meer ruimte in Nederland om gevolgen van klimaatverandering en bodemdaling voor te blijven. Meer ruimte voor water, waterbewust bouwen en inrichten zijn sleutelbegrippen. De drietrapsstrategieën "vasthouden - bergen - afvoeren" en "schoonhouden - scheiden - zuiveren" moeten helpen om wateroverlast en afwenteling naar andere gebieden te voorkomen.

Watertoets en Integraal Waterbeheerplan Friese Waterschappen 2001-2004

De watertoets geeft de inbreng van water een plaats in de procedures van ruimtelijke plannen en besluiten. In verband hiermee worden de uitgangspunten voor de wateraspecten besproken met het Wetterskip Fryslân.

De integrale visie van het waterschap op het integrale waterbeheer, in al zijn aspecten, is uitgewerkt in het Integraal Waterbeheerplan (Wetterskip Fryslân, 2000).

Overige relevante regelgeving

In aanvulling op dit beleidskader is van belang, dat de effecten van het Voornemen en de alternatieven getoetst dienen te worden aan de daarbij van toepassing zijnde wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de uitgangspunten voor een "duurzaam veilige" verkeerssituatie, de regelgeving in het kader van de Wet geluidhinder, het Besluit luchtverontreiniging en richtlijnen inzake duurzaam bouwen en energie. Hier wordt elders in het MER aandacht aan besteed, op de plaatsen waar dit aan de orde is.